

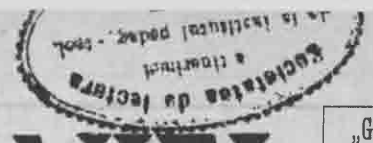
Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retrimit.

INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anuluri:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelt,
Nachfolger; Anton Oppelt, J.
Dannenberg, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.

Prețurile inserțiilor: o seriă
garmond pe o colônă 6 cr. și
80 or. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 31)

„Gazeta” iese în fă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu I:
pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Ună osemplară 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atâtă abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 168. — Anul LVII.

Brașov, Duminecă, 31 Iulie (12 August)

1894.

Pecatele se răsună.

Încă și acum mai răsună în ga-
zetele ungurești mahnirea, ce a cu-
prinsu pe Unguri, vedându nesuc-
cesul și rușinea ce-a pățit-o minis-
trul de interne, Hieronymi cu că-
lătoria sa din Ardeal. El nu s'a
dus acolo — dăce o fôia opozițio-
nală — ca om privat, ca un ne-
gustor, ori ca un moșier, care
vrea să cerceteze partea locului, ci
s'a dus c'un scop anumit, ca re-
presentant al puterii de stat. În
acastă privință nu putem, decât să ne
esprimăm părerea noastră de rău pen-
tru călătoria ministrului Hieronymi.
El a luat hotărârea cutezată de-a
merge între Românii Ardeleni, a
prinde acolo, așa dăcându, de corne
taurul nemulțămirei naționalități-
lor, și alu învinge în luptă fățișă.
Dacă cine-va într'o asemenea luptă
fățișă și purtată cu arme cinstite
învinge, ori este învinsu, onorifică
rămâne lupta totdeuna, când ai stat
față în față cu contrarul tău și te-
ai măsurat cu el. Dér ce se dă-
cem, când amintitul taur român
n'a făcutu contrarul său nici mă-
caru onora de a i-se pune față în
față, ci a arătat numai dosul; și
când contrarul, căruia i-s'a întem-
plată acăsta, a fostu însu-și minis-
trul de interne, care în acestu mo-
mentu nu s'a înfățișat, ca d-lu Ca-
rolu Hieronymi, ci ca intruparea
ideii de stat maghiar, care ideia
prin fiascul, ce l'a suferit purta-
torul ei actualu, a fostu greu pă-
gubită?

Așa vorbește „Budap. Tageblatt”
despre călătoria lui Hieronymi, ér
câtu despre vorbirea, ce a ținut-o
ministru-șefu Wekerle la Baia
mare, ocupându se și de cestiunea
naționalităților, dăce, că ea nu nu-
mai între Unguri a produsu mare
nemulțumire, dér și între Sașii și
Românii din Transilvania, dela cari
s'ar fi așteptat, că se voru bucura

vedându, că ministrul șefu președinte
vré să resolve cestiunea naționalități-
ților. Departe însă de acăsta, dăce
numita fôia într'un raportu cel-
prime-ce din Transilvania: Sașii de
multu n'au fostu așa de nemulță-
miți, ca acuma; în gazetele lor se
atacă cabinetul Wekerle, și depu-
tații Sași, cari au votat pentru po-
litica bisericăscă a guvernului, iau
acum poziția contra ministrului.

Ce se atinge de Românii, gaze-
tele lor sunt pline de batjocură
asupra miniștrilor Wekerle și Hier-
onymi. Dér acăsta n'ar fi încă a-
tât de rău, decât nu s'ar arăta și
în cercurile române moderate o
mare indispoziția și neîndestulare.
Românii susțin adecă, că între pro-
misiunile ministrului Hieronymi și
între cele ale ministrului-șefu
Dr. Wekerle, este o mare prăpastie.
Cea mai mare nemulțămire a pro-
dus-o faptul, că Dr. Wekerle nu a
susținut și ratificat promisiunea
dată de repetite ori în modu sərbă-
torescu de Hieronymi, privitoru la
schimbarea legii electorale, cu de-
osebită luare în seamă a cercurilor
electorale române și a intereselor
române. Ba politicii cei mai com-
petenți români din Ardealu dăci, că
în vorbirea lui Wekerle se pôte vede
limpede o desmintire a lui Hiero-
nymi. Între astfelu de împrejurări
„politica de împăcaciune” a guver-
nului, pare a fi dobândit tocmai
efectul contrar, de cum l'ar fi aș-
teptat guvernul.

„Budap. Tagblatt” adăuce la
tôte aceste, că în adevăr acțiunea
de naționalitate a cabinetului We-
kerle, a amărit și a înăsprit întreaga
cestiune.

Nu scim, cam în ce ar sta
deosebirea, ce vré să-o găsescă toia
ungurăscă între intențiunile lui Hier-
onymi și ale lui Wekerle, ce pri-
vesce pe Românii. Noi nu găsim
în privința acăsta nici o deosebire;
amândoi țintesc la maghiarisare, ca

scopu de căpeteniă, prin urmare pu-
țin ne pôte atinge vr'o neînțele-
gere mică dintre ei asupra mijloce-
lor, când scim, că și unul și al-
talu voiesce să sugrume viața noastră
națională.

Să vedem acum, ce a dăsu
Wekerle, și de ce nici Ungurii opo-
ziționali nu-su mulțămii cu păreri
ce și le-a dat asupra cestiunei de
naționalitate.

Înainte de tôte Wekerle a dăsu,
că o cestiune de naționalitate, în ge-
nere, nici nu există în Transilvania
și Ungaria. După părerea lui întrégă
acăsta cestiune este numai o moș-
tenire din veacurile trecute, care a
câștigat astăzi însemnătate numai
prin aceea, că ca este nutrită și spri-
jinită de cătră străinătate. Cu alte
cuvinte, decât nu s'ar agita din stră-
inătate, și mai alesu din România
aici la noi, n'ar mai fi nici un felu
de cestiune de naționalitate.

Îl dore pe d-lu Wekerle mai
alesu, că Ungurii sunt înfățișat
înaintea Europei culte, ca nisce pri-
gonitori, cari voiesc să maghiari-
seze pe cale neomenosă și violentă
pe celelalte naționalități. Ministrul
Wekerle, se înțelege, nu vré să re-
cunoscă acăsta, și dăce, că învinuirile
despre maghiarisarea cu puterea n'au
nici un temei. Arătați-ne, dăse el,
un singuru Român, care a fostu
maghiarisat cu puterea. Este o apu-
cătura forte șirătă acăsta.

Alegătorii unguri ai lui Wekerle
au aplaudat, dér pentru aceea ni-
meni pe lume nu s'a convinsu, că
aici nu se maghiarisază cu puterea.
Ore nu cu puterea a fostu introdusă
limba maghiară în gimnasiulu supe-
rioru din Beiuș? Nu cu puterea a
fostu introdusă în școlile noastre po-
porale și în comune, precum și în
kishdedovuri? Nu cu puterea sunt
conștrâși Românii să subscrie la
judecătorii hârtii și protocoale scrise
ungurește, pe cari nu le înțelegu, și

alte neenumerate? Cum dér n'ar
pôte fi vorba de o maghiarisare cu
puterea?

Nu, ei nu maghiarisază cu forța,
ci numai impun limba maghiară
cu forța! Wekerle dăce, că acăsta
nu e decât lățirea limbei statului,
și că ei nu pôte suferi, ca noi să
ațămă contra acestei lățiri, séu
să-o împedem cu puterea. Atunci
am isprăvit-o, căci sub cuvântu, că
voru să lățescă limba statului, pôte
da poruncă mâne, ca ea să se întro-
ducă și în biserică, și acăsta poruncă,
dăce o va subscrie și dieta, va fi
și legală, și nouă, după cum dăce
d-lu Wekerle, nu ne-ar fi iertat să
împedem acăsta.

Ei bine, ce însemneză alta maghia-
risarea cu puterea, de câtu sila
ce ni-se face de-a abdice de drep-
tul limbei noastre în favorul lim-
bei maghiare și decât acăsta ni-se
face pe cale legală, nu este ea totu
silă? Nu este o lovitură, dată cu
puterea, dreptului limbei noastre na-
ționale? Tocmai într'asta zăce pri-
mejdia maghiarisării, că ea se face
cu ajutorul puterii statului și în
numele lui.

Dacă este vorba, ca să nu se
maghiariseze cu forța, atunci și lă-
țirea limbei statului ar trebui să
aibă o margine, și decât ea trece
acăsta margine, naționalităților ar
trebi să li-se recunoscă îndreptăți-
rea de a-se opune.

Legea de naționalitate dela 1868
n'a putut avé altu scopu, decât
ca să stabilizească marginele până la
cari pôte merge lățirea limbei sta-
tului, fără ca să se nimicească drep-
tul de limbă alu naționalităților.
Dér, după vorbele lui Wekerle, lățir-
ea limbei statului nu mai are mar-
gină, și așa nu mai are înțelesu nici
legea de naționalitate, la care cu
tôte aceste se provocă el, ca să
laude marimă ungurăscă.

E o adevărată comediă și con-
fusiune de idei, ce respiră din vor-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Șandor și Ileana.

Șandor

Vin' copilă în câmpu la mine, să culegem
[lăcrămiore,
Brebenei și mișunele din dumbrăvi, de
[pe pripore;
Aide, cu cunune mândre vreau să te impo-
[dobesc
Și s'ascultă d'a mea iubire flóre, rîlul cum
[șoptesc;
Mielușei de pe costă, fermecați să ne pri-
[vescă,
Er iubirea noastră, dragă, fiu de fiu s'o po-
[vestescă.

Vin' mirăsa mea iubită, vin' sub bradul
[dela stână,
Tuturor s'arăți, tu mândră, că de aț le ești
[stăpână.
Treci hotarul tău spre mine, séu de vréi,
[eu îl pășesc,
Țera voastră imi-e visul, ca pe tine o slă-
[vescu.

Ileana

Noi avem întinse miriști, unde pascu a
[noștre turme
Ș'ași dori c'atale gânduri dela mine să se
[curme.
Tu strein de a mea limbă, tu să mă iei?
Ți păstrez eu ură ție și la toți strămoșii
[tăi!
Ți e dragă țera noastră? Vrei pași a mea
[moșă?
Rămâne-va dér a voastră stăpână totă și
[pustiă;
Totu streinul să rămână fără apă și pă-
[mântu:
Tu la mine, de vei trece, locu găsi-vei de
[mormentu.
Smara.

Agatocle Leușteanu.

(Chipu din lume)

De N. Gane.
(Fine.)

Ca să pot da însă figura lui Leușteanu
în totă a ei originalitate, nu trebuie să trec
cu vederea unul dintre cusururile sale de
căpeteniă, și anume frica. Să teama de tôte

cele, mai cu seamă de hoți, de focu și de
bivolite.

La drumu era o pedepsă de mersu cu
dănsul. — Vai de capul vizitului, care-i
măna caii. Chinurile lui nu erau proște.
„Lasă mai încetu! mână mai tare! fă mai
la drepta! fă mai la stânga! ia sama, nu ră-
pești!” tôte acestea curgeau într'unu șir
neîntrerupt. Apoi în fă-care tufă i se nă-
zărea câte unu hoț la pândă, și se munc-
cea și se văicăra, sermanul, de credea,
că o să-l apuce ceva. Arme nu purta nică-
odată cu sine, căci nu era om să se pue
de pricină. Se dăce chiar, dér acestu fapt
el l'a tăgăduit totu-deuna cu țăriă, că
frica de hoți i se trăgea dela o înțelnire,
ce a avut noștea în pădure cu unu ne-
gustor de pungă. Pe atunci purta de totă
întemplantă, unu pistolu cu două țevi.
Când hoțul îi opri trăsura în drum, el
de-odată puse mâna pe pistolu să se apere,
dér zărind la lumina lunii ochii fioroși și
mustățile țapoșe ale haiducului, își simți
balamalele slăbindu și pistolul îi cădu din
mână.

— Ce este acăsta? întrebă haiducul
arătându arma.

— Să ertați, domnule căpitanu, ia...
un pistolu...

— Și pentru ce l'ai luat, mă rog?
— Apoi dă... ia așa!...
— Cum așa?...
— De-o întemplantă se nu bănuieți.
— Mai întemplantă decât asta, ce
vrei?

— Apoi cum îi socoti și măria-ta,
jupâne căpitană, că eu unul nu mai dăci
nimicu.

Leușteanu nu vorbea, ci bălbaia, de
tare ce-i clănțăneau măselele în gură.

Vedendu-lu așa omu pe sine, haidu-
culu prinse să ridă, îl cinsti cu o palmă
bine așternută peste obrazu, pentru-ca
altădată se nu mai porte degăba pistole la
drumu, și după ce-i luă arma și punge, își
cântă de trébă, lăsându pe bietulu Leuș-
teanu mai multu mortu, decâtu viu.

Ce e dreptu, decât întemplantă a fostu
adeverată, putem dăce, că Leușteanu a
scăpatu efinu, pentru-că alții au pățit-o
mai rău, decâtu dănsulu. Siguru însă este,
că elu de unu timpu n'a mai umblat noștea
la drumu, nici a purtat arme cu elu.

Grija focului de asemenea îl stă-

birea ministrului-președinte. De-o parte el stăruiește pentru atotputernicia limbii statului, care omorâ orî-ce drept de limbă al naționalităților; de altă parte dîce, că guvernul nu va suferi nici o nouă împărțire administrativă după naționalități, dîr va face să se respecte legile, și la aplicarea lor nu va face deosebire între limbi, er pe naționalități le va împărțasi de egalitatea cetățenească și de-o administrație bună.

Ecă popa, nu e popa!

Cine se se mai cumintescă dintr'acastă incurcătură de idei? Opoziționali unguři talmăcesc cuvintele d-lui Wekerle așa, că promite, că de aici încolo se va respecta și legea de naționalitate. Acesta îi suferă, pentru-că conține mărturisirea, că această lege nu s'a ținut pînă acuma, mărturisire, care, dîcî ei, dă naționalităților o nouă armă periculoasă în mână.

Dîr ce folos ar avé această promisiune, când de altă parte d-lui Wekerle amenință, că guvernul va zdrobi pe toți aceia, cari se vor încumăta a se opune lățirei necondiționate a limbii statului?

Și ca să pună vîrfu la tôte, primul ministru unguresc se mai plînge, că noi naționaliști am băga frică și terore în tötă țără, și că de aceea trebuie să ia grabnice măsuri polițienesci de totu felul. De aceea, dîce, guvernul a disolvat și comitetul partidei naționale române din Sibiu, pe care îl numește „comuna naționalistă“, și a oprit mai multe adunări, și altele.

După-ce ne cutropesc cu limba statului, încâtu ni-se întunecă înaintea ochilor și stăm să ne înădușim; după-ce ne prigonesc fără milă și ne dau loviturile cele mai strajnice, totu pe noi ne învinuesc, că am terorizat țera. Noi, hoții de păgubași, suntem acusați ca capul tururor relelor. Ei, omeni „drepti“, „generosi“ și „îngăduitori“, cum nu s'a mai pomenit, sunt defăimați, ofensați și neindreptățiți, er de o maghiarizare cu puterea nici pomenire!

Este o nerođiă, o curată nebuniă a crede, că lumea din afară va mai pute fi amăgită cu astelul de vorbe și frase de nimic, cu astfel de amenințări seci și absurde. Pöte ca Englesul, Francesul, Germanul, Italianul etc. să nu-și dea sémă destul de bine despre cele ce se petrec la noi, rapsimte förte bine fiă-care om înțelegător din lumea cultă apusenă, că aici în Tran-

silvania și Ungaria se sêvêresce o mare nedreptățire și violență în paguba libertății naționalităților nemaghiare.

Pöte dîr ministrul-președinte Wekerle să asigure câtu de multu și câtu de sêrbatoresce, că Ungurii n'au de gînd să ne maghiarizeze cu forța, căci, afară de tabera șovinistă evreo-maghiară, nu va mai afla cređemintu la nimeni, nici înăuntru, nici în afară.

Prea multe și mari sunt pécatele stăpînirii unguresci, decăt că să pötă fi șterse așa numai dintr'odată cu buretele. Orî ce păcat se rêsună contra celuia, care îl comite. Și faptele asupritorilor unguři sunt trase ađi înaintea judecării tribunalului culturai și alu civilizației universale. Timpul își cere dreptul sêu. Nu se mai pöte sugruma și nimici libertatea și individualitatea națională a popórelor în ăia mare; nu se pöte mai alesu această de cătră o națiune mică, care are să mulțămescă existența și libertatea ei de astăđi, în mare parte numai simpatilor, de cari s'a bucurat din partea Europei culte.

Décă ar puté înțelegé politici și bărbații de stat unguři glasul timpului, ar fi unu mare noroc pentru ei și neamul lor, decăt tôte norócele, cari dela 1859 și 1866 încóce li-au ajutat să se ridice la însemnătatea și puterea neașteptată de astăđi.

Dîr cum se vede din vorbele ministrului președinte Wekerle, Ungurii sunt departe încă de a-și cunoște adevărata situațiune. În îngămfarea puterii, de care dispune mai multu la părere, decăt în adevêru, șeful guvernului unguresc injură și amenință pe cei ce în numele dreptății și alu libertății popórelor își pretind santele drepturi, la cari a renunța nu-i pöte constrînge nici o putere lumescă.

Amenința-vor câtu vor amenința cei dela putere, dîr tôte svercolirile lor nu le vor ajuta nimic. Rele atăt de vechi, înrădăcinate, ca acelea, ce există în Transilvania și Ungaria în raporturile dintre Ungurii și naționalități, nu vor puté fi niciodată delăturate prin lățirea cu puterea a limbii statului, prin măsuri polițienesci și prin urmări judecătorești. Pentru aceste rele există numai unu singur leac: sincera recunoscere și respectare a egalei îndreptății naționale și sincera introducere a unui regim de dreptate și de libertate.

Cu câtu vor recunósce Ungurii

dela putere acéta mai curêndu, cu atăt mai bine pentru ei. Pe câtu timpu însê vor stăru în pécatele lor, amenințând și lovînd în drépta și în stînga, nu vor dóbêndi, decăt a mări pericolul pentru națiunea lor și pentru stat.

Pe noi nu ne vor înfrica și înspăimênta prin aceea, că vor continua cu nedreptățirile și asupririle. În conștiința curatului nostru patriotism și a curatei iubiri de neam, vom ține peptu cu curagiu și energiă neînfrîntă năvalei dușmănoșe, ce stă să ne cutropescă limba și naționalitatea; vom stăru, vom lupta și vom jertfi cu cređință orî și ce pentru apêrarea acestor scumpe tesauri, urmîndu devisei strămoșesci: *Per aspera ad astra!* Prin lupte și suferințe la libertate!

Persecutarea Românilor bravi.

Din comitatul Têrnavei mică ni-se scrie:

Prigonirile continuă și în comitatul nostru. În comuna Coroiu-Sântmărtin se află unu Român harnic și cinstit, cu numele *M. Vintilă*, care de multu ani a funcționat ca subjude comunal și totu odată și cantor la biserica română.

„Pécatele“ l'au pus însê pe acestu cinstit Român de s'au abonată și elu la „*Gazeta Transilvaniei*“, numeri de Dumineca, și după elu s'a abonată și alți mai multu Români harnici din Sântmărtin, așa că în această comună sunt cu totul vre-o 14 inși abonați la „*Gazeta Transilvaniei*“ de Dumineca, ba unii dintre ei și la „*Foia Poporului*“.

Pentru fapta acéta, bravul locuitor român *M. Vintilă* a fost scos din postul sêu de sub-jude, deși fără de elu nu sunt în stare de-a conduce afacerile în această comună; a fost citat în *betolul omu și la fisolgăbiru și la tribunalul din Elisabetopol*; ba cu elu împreună a fost citat și teologul *I. Chonora*, care funcționase ca învățător în Șoimușul român. Amêndoi au fost aspru înfrunțați, că pentru ce se amestecă în de-ale politice și pentru ce totu spun din „*Gazeta*“ ómenilor cele ce se întêmplă cu Români.

Sunt chiar turbați pîntenații aceștia de pe la noi. Unde vedu 5—6 Români adunați la unu loc, îndată îi bănuiesc, că uneltesc în contra statului și-i iau la gónă, ca pe nisce făcători de rele.

Sunt îngroziți bieții Români, căci dela 1848 n'au mai pomenit ast-fel de vremuri, dîr nu sunt descurajați. Ei au cređință tare în dreptatea cauzei lor și nu se îndoiesc, că Dumnezeu îi va libera pe ei și din jugul Faraonilor de acum.—*n. m. t.*

Prigoniri de felul acestora sunt la ordinea ăilei nu numai în comitatul Têrnavei mică, ci și în alte părți. Așa la Năsêud, fisolgăbirul Bodo a prinsu ăilele trecute pe stradă unu studentu de clasa VI-a, cu numele Victor Bolfa, i-a luat cu forța o pantlică în tricolor românesc, ce o purta la chipiu, ba l'a trasu pentru acéta și în judecată și l'a pedepsit la o ăi de închisore ordinară, sêu 5 fl. amendă. Pe alți trei studenți români i-au prinsu gendarmii de pe stradă, sêra pe la 9¹/₂ ore, când se întorceau dela nisce rude ale lor. Fisolgăbirul i-a pedepsit pentru acéta, pe unul cu 4 ăile, pe altul cu 3 și pe altul cu 1 ăi închisore ordinară, sêu câte 5 fl. de fiă-care ăi. Totu așa au mai fost prinși de gendarmi și alți studenți români, numai pentru-că au fost găsiți sêra pe stradă, ba nici să cânte românesc nu-i mai lasă gendarmii, cari îndată ce audu unu cîntec românesc, mergu și cu baionetele îi împrăști pe Români adunați la unu loc.

Töte acestea sunt numai nisce izbucniri ale furiei unguresci, cari pe Români n'au sêi înspăimênte de loc. Bibolii încă se înfură când vedu colorea roșă, dîr decă li-se dă continuu ocazia de-a o vedé, se obicînuiesc cu ea și nu se mai înfură. Așa va fi și cu Ungurii. Decă li-se va da continuu ocaziunea de a audu cîntece românesci și de-a vedé gazete naționale de-alenóstre în mîna țeranilor români, ei se vor deda cu timpul, vor vedé, că nu e încătrău și vor trebui să lase furia la o parte.

Cauza nóstră e o cauză dréptă și sfântă. Cei ce susțin această cauză n'au să se înspăimênte de nimic, căci Dumnezeu este cu ei. Inspăimênte-se asupritorii noștri, inspăimênte-se tiranii, căci ei sunt urđitorii crimelor și ai fărădelegilor, er nu noi, cari ne iubim limba, legea și obiceiurile nóstre, de cari nu baionetele gendarmilor, dîr nici mörtea, că este mörte, și nu ne va puté despărți.

Unu glas unguresc.

Foia ungurescă „*Magyar Allam*“ dela 4 Augustu publică la locu de frunte următorul articol, rar în felul sêu în gazetăria maghiară:

Condamnarea agitatorilor români și a celor, cari se identifică cu dênșii, n'a fostu justiție, ci unu fapt politic. Indrăsnim să afirmăm acéta. Se pöte, că guvernul a comandat verdictul sub pre-

pănea întru atăta, că la casele lui, hornurile se stricau de prea multu ștersu. Intr'o nópte, după o partidă întărdiată de preferans, ademenit de unu muschiu la frigare, ce i-am oferit, s'a învoit să dormă la mine acasă, lucru ce i s'a întêmplat de mai multe ori. A doua ăi pînă a nu se îmbrăca, pe când făcea ghiduși prin odae, cîntîndu, ca Barbu lăutarul:

Stringeți, leleo, buzele
Lelițo, lelițo, fa!
Că le pișcă muștele,
Lelițo, lelițo, fa!
Și se vedu fasolele,
Lelițo, lelițo, fa!

de-odată se audu tulumbele durîndu pe dinaintea ferestrelor și apucîndu pe hudița, ce duce la casa lui. Intr'o clipă Leușteanu și-a eșit din minte și n'a mai știut ce face. Rătăcit, cu ochii holbați, cu fața descompusă alergă și rêscolea tôte prin odae, voia să se îmbrace mai repede și le nimerea tôte pe dos; își vêr picioarele prin mănecile surtucului și mînile prin cracii pantalonilor, pînă ce în sfêșit perđend speranța de a-se mai putea îmbrăca, aruncă surtucul, pantalonii și cismele în tôte părțile și căđu gáfîndu pe unu scaun.

— Nu mă duc de-aici!... strigă elu ca unu om, ce vrea să-și facă sie însuși în ciudă. Lasă să ardă!... Dracul se le ia de case!...

A fostu unu adevăratu teatru această comică scenă de zăpăcélă a lui Leușteanu. Merita să plătesc, să-lu vedu.

Altă dată pe la cinci ore dimineța auđii bătîndu cu furia la ferestrele mele.

— Cine-i acolo?

— Eu.

— Care eu?

— Agă.

— Care Agă?

— Agatocle.

— Nenorocitul, ce-ai pătit? îi dîsei eu deschidîndu-i ușa.

— Inchipuesce-ți frate, rêsponse elu aruncîndu-se pe o canapea; de două-deci de ani, abia astăđi pentru întâia dată vêd quiu și eu rêsăritul sôrelui, însê, ce-i drept, fără voia mea.

— Cum așa?

— Sci, că am eșit asêră pe la unu după miezul noptii dela partidă. — Ei bine!... Plec acasă și când intru în hudița, ce duce la mine, ce se vedu?... O comite bivolița, care sta culcată în mijlo-

culu drumului, mestecîndu din făci. — Nu era chipu de trecut pe alătura. Sufia așa de tare și rotea nisce ochi așa de slufi, încâtu numai nu-mi dîcea: „Hait!... Carăte de-aici, că te iau în corne!“ — Ce să facu? Mă întorc îndêrêtu, incunjuru ojumătate de óră, și când ajungu la cealaltă hudița, care de asemeni duce la mine pe partea opusă éta o altă bivolița totu atăt de fiorosă, totu atăt de slută, care păscea iarba din șanțu. O adevărată pacoste!... Par'c'anume se pusese matahalele, să-mi ție calea. Mă întorc éráși la hudița dintăiu, bivolița totu acolo; se așternuse pe odihnă, ca la dênsa acasă. Mă duc apoi la a doua hudița, dau peste a doua bivolița, care se așternuse și ea pe mîncare. Și așa din hudița în hudița, din bivolița în bivolița, éta-mă pînă la césul acesta în picioare, fără să fi putut intra acasă. Uf!... sunt ruptu de ostênélă. Da am vedut rêsăritul incaltea.

— Bicisnicule!... Ii dîseu eu, abia stăpînindu-mi risul. Să te facă nisce pécătose de bivolițe să nu dormi tötă nópte, asta-i bună de scris!...

— Ei, ce vrei! Numai o viêtă are omul și trebuie să și-o cruțe.

Intr'adevêru viêtă și-o cruța, dîr pântecel nu, căci din ce în ce îl îndopa mai multu cu mîncări și beuturi. În zadar îi dîceam:

— Leuștene, ia sêma, odată ai să pocnesci, ca o bute rêu cercuită.

— Aș!... Asta-i viêtă omului... Pentru ce trăsese omul, decă nu pentru pântecel? Treceau ăilele, lunile și anii fără ca el să și schimbe firea, fără ca el să și schimbe traiul; insurise pe capu, și pântecelul lui căpătase o rotunjime sub care par'că-i dispăreau picioarele. Dîr cu câtu i se înmulțeau anii vieții, cu atăt i-se împuținau mijlocele de traiu. — Pe nimșite elu mîncase în fiă-care anu, pe lângă venitur, și câte o pîrticică din capitalu, așa că sărăcia da acum năvală la ușa lui. — Da unde își bătea elu capul cu asemenea nimicuri. Lipsa, și mai alesu lipsa la bătrînețe, de care unii ómeni slabi de ânger se temu așa de tare, lui nu-i îngreuna inima, nici îi tulbura somnul; numai căsuța lui cea albă, cocheta și veselă, ca și dênșul, își posomorise dela unu timpu fața, căci pe pârteții ei de multu neîmprospețai, se vedeau cărămiđi góle și

siunea pressei șoviniste meșteșugite; e clar însă, că verdictul s'a dat sub presiunea unei opinii publice montată, pentru-că verdictele nu s'au inițiat pe calea regulată a legii, fiind cunoscută tuturor, că un an de zile guvernul a privit pasiv atâta Memorandul cât și Replica și alte acte literare ale cestiunii naționalităților. A lăsat, ca luni de zile aceste scrieri să se lătească, și numai după aceea primii procurori au căpătat ordin să deie în judecată pe pretinșii trădători de patriă, autori ai acelor scrieri. Pe funcționarii, cari au lăsat ca broșurile periculoase, după a loră parere, să se imprăștie, nici-odată nimeni nu i-a tras la răspundere, cu toate că, dacă broșurile sunt în adevăr atâta de primejdioase, autoritățile, cari au permis lăptirea, sunt și ele vinovate, trebuie deci trase la răspundere.

Este oare tradare de patriă în aceste broșuri, atacatu-s'a prin ele integritatea statului, voi't-au print'r'ensele să inlesnescă o cutropire străină. Nu! Acésta nimeni, nici chiar judecătorii, cari făceau politica, n'au afirmat'o. Treout'au doră agitând altă hotarū al constitutiei, hotarū pe care la așa numitul partidū independentistū îl vedem determinatū în distrugerea relațiunilor de drept publicū? Nu! Este oare crimă, dacă pentru o parte a țerii, care secol de-a rândul a fost un principatū, separatū, să urgenteză oare-care situație autonomică separată? Nu, căci *autonomia este dezvoltarea dreptului publicū și a principiului de libertate publică*; și în altă formă, în autonomia comitatelor și a provinciilor croate, este chiar înscrisă în lege.

Ce crimă au săvârșit deci Românii osândiți? Nimic alt-ceva, decât că presa maghiară șovinistă până la extremă, i-a declarat trădători de patriă și agitatori periculoși, ori pentru-ca sub acest titlu să-și facă cōda colacū și să scape de a trebui să iee poziția hotărâtă în cestia politiceii bisericești. Și ce au ajuns prin această politică de dubioasă valoare? A ajuns, că pe Românii i-a amărât până la extremă, *er puterea de stat și slugăria justiției au intrădit'o în afara de cercul dreptului publicū și ală cinstirii constitutiei.*

„Magyar Allam“ a avut curagiul moral de a se pune chiar dela început în fața acestei fabricări de opinie publică. A avut curagiul să spună, că între gravaminele poporului român sunt multe adevărate, că plāngerile lor trebuie lecuite. Am avut curagiul să spunem cei din tairū în presa maghiară, că legea electorală trebuie revizuită, căci e mai puțin periculos. Dacă Românii se presentă ca opoziția în parlamentū — când Sașii se adunbesc acolo ca naționalitate separată, reprezentând prin 17 deputați în partidul guvernamental o naționalitate, ce nu numără nici 300 mii suflete, și care de altfel pierd pe ei ce trece — er în parla-

mentū ar arăta cerințele drepte ale unei naționalități, care după Ungurii este cea mai numărōsă în țeră. Am avut curagiul să spunem, că nu e frumos, nu e cuvințios din partea națiunii maghiare, a guvernului maghiar și a legislațiunii maghiare, că *lasă ca legea de naționalități să existe numai pe hârtiă*, când pe de altă parte pentru art. LIII. dela 1868 rămasu nesancționatū pornește adevăratū rēșboiu. Și am avut curagiul să spunem și conducătorilor romāni, că partea mai cuminte a poporului maghiar le întinde bucurōs drēpta frățescă, că crează bucurōs și pentru dēșii aceleași drepturi; aceeași justiție, în funcțiunile publice aceleași locuri; le lasă cultura propriă; le cere însă în schimb, ca ei să se declare, că aparțin națiunii maghiare politice și că vor ajută a ține pieptū ori-cărei încercări a străinilor d'ă lovi în corōna S-tului Stefanū și a știrbi integritatea statului.

Acésta a fost politica diarului „Magyar Allam“, și, s'o spunem drept, a catolicilor maghiari ațunatū în giurul nostru. Am stat însă singuri până ce tactica și interesele, cu privire la politica bisericească, n'au cerut, ca guvernul maghiar să iee în băgare de seamă plāngerile conducătorilor romāni, înainte ignorați, apoi prigonii și acum în urmă aruncați în temniță sub presiunea opiniei publice falsificate. De aceea s'a dus Hieronymi în Ardeal, de aceea pressa, care a ținut laolaltă în politica bisericească, acum totū unisono cere ca cestia romānă să se resolve, și încă nu cu mijlocele de forță ale puterii de stat, ci print'r'o înțelegere reciprocă, în pace.

Amă ave dreptū să dicem, că guvernul, care numai pentru cause de tactică în politica bisericească s'a pus să caute legătură, nici odată nu va rezolva această cestia, fiind-că îi lipsesce *intenția onorabilă*, simțul de dreptate binevoitor. Să lăsam însă această, și să luăm situația așa cum e, fiind dinainte cōvinși, că pentru o căsătorie înainte notarului jidovū pe Românii guvernul și așa nici-odată nu o să-i castige.

Are însă această deslegare pacinică o condițiune prealabilă. Guvernul să grațieze, prin Regele, pe condamnați. Amă dori, ca în actul de grație regescă Romānilor să li-se atragă atențiunea cătră corōna Sfântului Stefanū, dēr în schimb să li-se pună în vedere și aceea, că li-se va asigura egalitatea de drepturi, exercitarea egală a tuturor drepturilor constituționale.

Guvernul maghiar a fost destul de isteț, ca îndată-ce noi, catolicii maghiari, am cerut reforma legii electorale, să pună pe Hieronymi să se declare despre micșorarea censului, — er când noi am spus, că nu ne e frică de opoziția din parlamentū a Romānilor, print'r'un organū

semioficios a dat îndată veste despre formarea unui partidū centru romānesc.

Dacă a avut istețimea să facă toate astea, etă, îi mai dăm un sfat bun: *să grațieze, prin corōnă, pe înteaunțatii politici romāni*. Arătând în chipul acesta, că e binevoitor și drentū, pōte începe desbatere asupra condițiunilor de împăcare.

SCIRILE ȚILEI.

— 30 Iulie

„Voci latine, dela frați la frați“. Peste câteva zile va apăre sub îngrijirea neobitului presidentū al Ligei culturale, d-lū V. A. Urechă, un album, care va cuprinde toate cuvintele de ocaziune, iscaliturile autografe ale mai multor iluștri filoromāni, precum și o seriă de articoli, în cari se infieră procedura volnică a Ungurilor față de Românii asupriți. Albumul va apăre în librăria Sococū din Bucuresci și promite a face mare efectū în totă lumea cultă.

— o —

Dela cursul de limba maghiară Sepși-Sangeorgiu. Au sosit cū trenul de aț în Brașov vre-o 40 de învățatori romāni cari au părăsit cursul din cauza șicanelor ce li s'au făcut. De sēră vor sosi și ceilalți învățatori romāni, probabil că și Sērbii, mai rămânând îndertū Sașii. Repețitele stăruințe ale inspectorului reg. de școle, ca învățatorii să rămānă și să se supună unui esamenū, au rămas fără rezultat. Învățătorii, cari de alt-felū își au diplomele lor de calificatiune, nu s'au simțit obligați de a se supune unui esamenū special, er după ce în mod volnic li s'au subtras și diurnele, ei au părăsit cursul, fără de a aștepta încheierea lui. Pasul acesta energic al învățătorilor noștri l'a supērat pe directorul școlar atāt de mult, încōtū acesta a rămas bolnav în pat. Amēnunte dela acest curs publicam la alt loc al numărului nostru de astăzi.

Preotū pe banca acusaților. „Dreptatea“ scrie: În 10 Augustū a fost citatū în tribunalul din Arad, ca acusat de agitare, părintele George Cărăbaș din Dubești. Crima, ce i-se impută părintelui Cărăbaș, este, că ar fi agitāt în biserică print'r'o predică. Și ce a dīs părintele intr'adevăr: În predică sa, ținută la 15 Maiu 1891 (în Duminea Samarinenii) a dīs, că pe timpul Domnului Christosū în Samaria a fost un popor păgānū închinatōr de idoli, și pentru aceea Dumneșu a trimis pe împēratul Siriei asupra acelu popor de l'a dus în robie; după aceea a înlocuită acea țeră altū popor, care neascultānd de preoți, și făcēndu-se asemenea închinatōri de idoli, Dumneșu a trimis peste ei lei de i au māncatū. După

acestea a mai insistatū în predică sa pentru ca omenii să-și de a pruncii la școlă, „că toate poporele își trimit pruncii la școlă, numai noi nu“. Pentru această predică a fost escortatū cu gendarmii la Radna, și acum e pus pe banca acusaților.

— o —

Din Șomoștelnicū, în comitatul Tērnavei mic, primim următoarea scire, care poporului român din acea comuna îi servesc spre laudă și onore: Doritor de-a ave o biserică corēspundētoare cerințelor timpului de aț, Românii gr. cat. din comuna Șomoștelnicū au hotărīt să edifice o biserică de pētră nouă și frumoasă, în locul celei vechi. Capitalū disponibil însă nu aveau, decâtū abia 160 fi., cari se adunaseră în timp de 22 de anī prin hārniciă și conscientioasă administrare a d-lui parochū Iōn Banfi și a curatorei bis. Ananiă Popū. Lipsa capitalului restantū însă a suplinīt'o cu imbelșugare. Zelul credincioșilor, cari pe întrecute însă oferiră ajutorul lor pentru ajungerea scopului. Primul proprietarū din comună, d-lū Iōn Popū, dārui singur 60,000 cărāmiși și patru stānjini pātrați de pētră. Prin acest nobil faptū credincioșii se simțiseră numai decâtū încurajați. Unii luară asupra lor sarcina de-a supraveghia lucrările, alții de-a face călătorii de lipsă în cauză; comitetul comunal, care e compus numai din Românii, dārui un locū potrivit de alū comunei, ce se află în mijlocul satului, pe care în timp de două săptămāni biserică a și fost pusă sub coperiș. Mai restau unele lucrări de înfrumșetare, cari încă vor fi isprăvite acūș. Românii din Șomoștelnicū au dovedit, că unde este voință, este și putere. Onore lor, onore conducătorilor lor. — Unū gruiantū.

— o —

Ōspeți germani în România și la noi.

Țilele aceste au sosit în orașul nostru un număr însemnat de gimnastici germani din Saxonia. Ei au fost primiți foarte călduros de compatrioții noștri Sași. Despre petrecerea lor în Bucuresci, cetimū în „Timpul“ de aț: La plecarea lor, excursioniștii germani au fost unanimi a declara compatrioților lor stabiliți în capitală, că au rămas încantați de primirea simpatică, ce li-s'a făcut în România, și că neputēndu altfel să-și exprime recunoștința, se vor adresa pressei germane, pentru-ca pe calea acēsta să mulțamească de escelenta primire, ce au întâmpinatū.

— o —

Musica orășenească va da mână (Duminea) un concertū în otelul „La pomul verde“ cu un program bogat, din care amintim: Valurile Dunării, Ouvertură la Vilhelm Tell și Fantasia din Romeo și Iulia.

dungi vinete de ploi, ca nisce lungi șirō de lacrimi.

Intr'o sēră, imi aducū aminte, Leușteanū își invită partizanii de preferans, cu următoarea circulară:

Cine-i protos?... Vasilică;
Eu cumpērū la sans-āt;
Iorgu face șapte 'n pică,
Am s'ajutū, haide și tu.
Dēr mē rogă să dai închisū,
C'am să mi-lū trāntescū o platcă.
Sē se mire și prin visū
Preferans cu cine jōcā.

Par'că-lū vedū și acuma cu ce luare aminte pregătea elū masa de cărți, cum ascuțea crida, așa ca toate să fiā în regulă și cu simetriă, er în cursul acestei grave indeletniciri, elū șuera între dinți, vecinicul cāntecū *U..iu..iu... ș'asī bea rapciu, ș'asī māncă pitā de grāu!*

Intre partizanii lui mē numēram și eu. În sēră aceea a fost mai cu chef decât totū-dēuna. — „Bonsoir, Musu Vasilică!... Cu pleacăciune, cocōne Neculai!... Sărutū mânăle, cucione Iorgule!...“ dīse elū tovarășilor săi în momentul de-a împărți cărțile; er aceste cuvinte rostite cu aerul și intonația, ce scia elū să le-o dea, căpē-

tau unū deosabitū parfumū de veselie. Deși noroculū nu prea legase frăție cu dēnsul, totuși era destul să pue o platcă cât de mică pe protivnicul său, ca să facă unū haz nespūs și să-și uite paguba. Totū vocabularulū obicnuitū alū cartofiorilor, porecle și nāscociri de cuvinte caraghioase, glume inventate anume pentru jocul de cărți, necunoscute altorū omenī, au fost de-astădată cu prisosință puse în circulația la masa verde. Numai dulcețile și cafeaua nēgră veneau din timpū în timpū să intrerumpă puhoiulū necurmatū alū șāgilorū.

Dēr nu bine mântuisem preferansul și de-odată se deschisē ușile odăiei de alături, unde ni-se infățisa fumegāndū pe o masă, între două mari candelabre, un purcelū friptū, rumenū, cu unū morcovū în gură, încunjuratū de mezelicuri și de un stol de butelei pline cu vinul celū mai chihlimbariu. A fost o surprindere, ce ne pregătise Leușteanū. Se înțelege, că nu ne-am datū în lături, de a face cinste mesei, ba chiar, potū a dīce, că ne-am așternutū pe māncare, ca nisce omenī, cari sciu să prețuescā unū purcelū în asemenea împrejurări, dēr, dacă noi eramū la înălțimea

datoriei, apoi Leușteanū era cu multū mai presus. Par'c'atunci scāpase din postulū mare.

— Mēi Agă! nu fi așa lacomū, că-i poeni ca o bute rēu cercuită, îi repetamū noi aceeași glumă.

— Am cinste să vă spunū, că sunteți nisce mișei, ne răspundea elū. Nu vedū eu, par'că, cum mē trageți pe sfōră cu bēutul. Eu dau pe gātū totū-dēuna pahrulū plinū, și voi abia de vă muiați buzele în sângele Domnului. Par'că n'ar fi vorba de sântățile vōstre. Dēr nu-i nimicū. — Totū așa să dea Dumneșu să fiu înșelatū în viața mea. Cātū despre mine, dēc'oiu muri, halalū să-mi fiā!... Incaltea oiū muri sātulū. Sē-mi vie Ghiocū aicea, strigă elū, lovindū cu pumnulū în masă.

Ghiocū, care era după ușă și pādea semnul chemării, numai decâtū se infățisa în antereulū lui de citarea, cu scripea așețatā la gātū.

— Sē trăiți, coconășilorū, dīse elū închināndu-se adēncū; când v'a fi mai rēu, totū așa să vă fiā!...

Apoi cu multū ifosū și cu multe mișcări din mână și din capū începū să cānte marșulū lui Napaleonū.

Napaleonū Bunăparte,
Stāndū în pāmēntū de departe,
Pe marea apusului
În prijma Parisului!...

Voia țiganulū să se arate, că adevă și procopsitū, scie cāntece străine.

— Ce umbli cu de-alū de astea, Faraone! strigă Leușteanū furios; ai inebunitū, ori vrei să te miruescū în numele tatălui. Cāntă-mi unū cāntecū creștinescū, că dōr' s'or desgheța boerii. Nu-i veți cum stau, par'că și-au îngropatū rubedeniile.

— Apoi care cāntecū porunciți, sārutū tălpile? întrebă Ghiocū, îndoindu-se din șele.

— Ce, nu te pricepi, coțofană? Te-ai prostitū se vede!... Adă scripea 'ncōce!

Atunci Leușteanū, care învățase în copilărie să cam tragă din arcuș, inhățā scripea din mână lăutarului, cercă strunele la ureche, tuși, își dres glasulū, făcū câteva florī din arcuș și o întōrse pe cānteculū lui Barbu lăutarulū în care se simțea mai meșterū.

Eu suntū Barbu lăutarulū
Staroste și cobzarulū.
Ce-am cāntatū pe la Domni
Și la māndre cununi!.....

ECONOMIA

Istoria și descrierea filoxerei.

I.

Puțin vor fi între plugarii noștri, cari se nu fi auditi de numele acestei insecte, numită filoxeră, care pustiesce viile cu desăvârșire, pe unde se incubază.

Filoxera a trăit cu veacuri înainte de acesta în America, și nimenea nu a băgat-o în seamă până la anul 1854. Atunci a descoperit-o un învățat cu numele Asa Fich, care vedându pe multă locuri, că viile încep să se îngălbeni și a-se usca totu pâlcuri, a căutat la rădăcinile vițelor și a aflat-o gongă galbenă, pe care el a numit-o „*Penphigus vitifolae*.”

Pe urma cercetărilor lui Asa Fich, s'a luat apoi profesorul Planchon, care cercetându-o mai cu deamăruntul, pe la anul 1869, când s'a descoperit și în Franța, i-a dat numele ei adevărat de „*Filoxera*”, care e un cuvânt grecesc și înseamnă, „uscătoare de frunze.”

Filoxera a fost adusă din America în Europa cu vițe de viie; mai întâi în Anglia, de unde a trecut apoi pe la anul 1863 în Franța, der nu a fost băgat în seamă până la anul 1869, când a descoperit-o profesorul Planchon.

În Franța, unde au fost o mulțime de vii, așa s'a lătit de tare, încât la anul 1875 au fost molipsite și pustiite de filoxeră peste un milion de hectare de vii. De aci filoxera a trecut în Spania pe la anul 1878 și s'a lătit în scurtă vreme, încât până la 1883 a pustiit peste o sută de mii hectare de vii. De aci și-a luat calea spre Portugalia, unde încă a făcut daune însemnate.

În Germania s'a constatat filoxera mai întâi la 1874, der până la anul 1881 nu a făcut daune așa însemnate. De la anul numit, s'a început tractarea viilor molipsite, cu leși de pucioasă și carbon, der totuși nu s'au putut tămădui viile bolnave și nu s'a putut împiedeca lăpșirea ei.

În Italia și Sicilia s'a descoperit filoxera de pe la anul 1880 și așa s'a lătit de repede, încât pe la anul 1886 se aflau deja viile a 114 sate molipsite de ea.

În Austria filoxera s'a ivit la an. 1872, der s'a lătit mai încet ca în alte țări, parte pentru-că clima e mai rece, parte pentru-că sunt vii mai puține. Astfel pe la an. 1887 nu se aflau, decât 2097 hectare molipsite de ea.

În Ungaria s'a constatat filoxera mai întâi la anul 1884, er pe la 1887 se aflau deja viile a 228 comune molipsite de ea; după un an, numărul viilor năpăstuite de filoxeră s'a mai doindit, căci se aflau 452 comune în cari se constata filoxera. De aci a trecut ea la noi în Transilvania, pe la anul 1890, unde încă a început a face mari pustiiri prin vii.

În Serbia s'a descoperit filoxera pe la 1882, și așa s'a lătit de curând și acolo, încât prin anul 1885 viile a 38 sate, pe o întindere de aproape 200 hectare, erau pustiite de tot. De aci a trecut în Bulgaria, er pe la 1885 se constata și în Turcia, de unde a trecut în Asia mică, Persia și China.

În România filoxera a fost importată cu vițe franceze pe la an. 1884, în câte-va vii din județul Prahova, de unde s'a lătit și în alte podgorii, așa în-cât astăzi și acolo se află mai multe județe molipsite de filoxeră.

În Elveția filoxera s'a constatat mai întâi prin an. 1874, der parte pentru-că și acolo clima e mai rece, parte pentru-că sunt vii mai puține, nu a putut face pustiiri mari.

În Rusia s'a descoperit mai întâi filoxera în Crimeea pe la an. 1880, în care anu se aflau peste 20 hectare molipsite. De aci a trecut în Basarabia și Caucaș, unde încă a făcut mari pustiiri.

În modul acesta s'a lătit filoxera dintr-o țară într-altă în Europa într-egă, de unde a trecut, după cum am vădit, în Asia și în Africa. Putem spune deru

hotărît, că acușă nu se va mai afla colț de pământ cultivat cu vii, în care se nu se fi incubat această gongă blăstemată.

Deosibirea morală dintre bărbatu și femeia.

Bărbatul este o creatură cu obiceiuri de feru; femeia se adaptează împrejurărilor.

Un bărbat nu încercă nică să se bată unu cui înainte de a fi găsit ciocanul trebuincios. Femeia, într-un asemenea cas, se servese de clește, de tocul pantofloru său de dosul unu perii. Bărbatul consideră tre-bouchon-ul ca absolut necesar pentru a destupa o sticlă; femeia încearcă să scotă dopul cu forfecile, cu cuțitul său chiar cu o croșetă de ghetă. Dacă nu ese lesne, fl' impinge înăuntru, căci esențialul e să scotă ceea ce e în sticlă.

Pentru bărbat briciul n'are de cât o singură întrebunțare. Femeia are o opiniune mai întinsă despre aplicarea lui. Ea se servese de brici, ca să taiă creșe și bățături, și acesta întrebunțare secretă face pe soț să blasteme bricele și pe fabricant.

Când un bărbat scrie, totul trebuie să fiă potrivit pentru această lucrare: condeiul hârtia și cernela trebuie să fiă așa seu altă fel; totă familia e obligată să tacă din gură și nu îndrăsnescă nică să cugete.

Femeia caută ore-care hârtia albă, o foie ruptă din vre-unu carnet, seu dosul vre-unu plic. Iși ascute creonul cu forfecile, aședă hârtia pe vre-unu atlas vechi, se pune picioru peste picioru, se leagă pe scaun și și așterne ideile pe hârtia, băgându condeiul seu creonul în gură la fiă-care moment.

Faptul că copiii reciteză tabla înmulțirii, seu fac convulsiv game, și că bucătăreșă îi cere din când în gând ingrediente pentru bucătăria, n'o deranjează de loc.

Bărbatul dojenesc și se supără, când nu găsește numai de cât hârtia sugătoare; femeia usucă cernela suflându, agită hârtia în aeru seu o ține lângă lampă, până când începe se miră a ars.

Când cernela e prea grosă, seu prea subțire, bărbatul ocăresce; femeia sgărie liniștit în fundul călimărilor ca să dea cernelei consistența necesară și și sfersese scrisoarea cu răbdare — și cu ajutorul scupatului.

Bărbatul își introduce scrioarea în cutie fără esitare; femeia mai citește odată adresa, se asigură, că plicul e închis bine și o aruncă în fine cu putere în cutie.

La bărbat „adio” înseamnă sfârșitul conversației și momentul despărțirii, la femeia este începutul unui nou capitol, căci femeile când se despart, atunci au se și spu mai multe lucruri.

Femeia își bate capul să lipescă bucățelele unui obiectu spart; bărbatul îl pune de-o parte și uită ceea-ce e fără lăcu.

Femeia începe să citească o carte de la sfârșit și înseamnă în carnet la orce pagină; bărbatul procedeză cu ordine în amândouă casurile.

Scrioarea unui bărbat se sfersese cu iscalitura; a femeiei începe cu postscriptum.

Din vieța animalelor.

De Maro.

Despre calu.

De unde își trage calul originea?

Iubite plugarule! Calul totdeauna a trăit în apropierea omului. Cătu cunoșcem istoria calului, pe elu totdeauna îl aflăm lângă om și cu omul. Tote poporele adoră și premăresc calul în religionea, poveștile, basmele și istoriile lor. Dumneșul Romanilor, Neptun, își implântă tridentul (furca cu trei dinți) în pământ și din elu se nasce calul. Dumneșul Indienilor, Wischna, se preface

într-unu cal. Dumneșul vechilor Germani, Sol, călătorește cu doi cai pe ceru sêra și dimineața. Arabii povestesc, că Dumneșu, când a creat calul, a strigat vântului de Sud: „Îndesă-te!” — și s'a născut calul.

Calul e animalul cel mai nobil, și în trupul lui frumos aflăm dragoste, fidelitate, înțelepciune, ascultarea, curaj și ambițiune. De aci vine și dragostea tuturor omenilor cu bun simț față de cal. Numai omul duru, prăpădit și fără Dumneșu păcătuesce față cu această creatură nobilă și admirabilă.

Der de unde își trage calul originea? Spiritul copilăresc alu poporelor celor vechi puneau originea calului în ceru, în mâna unu Dumneșu plăcut.

Iubite plugarule! Pământul nostru de mii de ani, de când este, a suferit multe schimbări și din străbunii calului nostru de astăzi, n'a mai rămas nică unu pe pământ. Nu se mai pot afla de-cătu schelete, cari au asemănare cu scheletele cailor noștri. Ast-fel s'au descoperit la termuri mărilor nordice și ostice, în Italia în Elveția și America, schelete întregi, cari sunt ovite ca cei mai vechi părinți ai calului nostru. Franța, Anglia și Elveția s'a descoperit scheletul unui animal, care trebuie, că a stat între tapir și cal. Pote că acela a fost părintele lor comun. În Grecia, s'au descoperit mii de schelete, câte cu trei degete la picioare, și scheletele aceste au mare asemănare cu calul nostru.

Adevăratul tată alu calului nostru însă este Hipparion; și elu are numai trei degete și pășese numai pe cel mijlocu. Invețai îl numesc pe cel d'întăi cal: *Palaetherium mayum*, pe alu doilea: *Anchitherium*; și pe alu treilea: *Hipparion*. În totu casul e sigur, că cail cei vechi au fost de totu altcum, ca și cail noștri de astăzi. Inse de unde își trage în adevăr calul originea, nu se scie.

Astăzi sunt o mulțime de cai, cari se deosebesc foarte mult de cătră olaltă. Prin migrațiunea poporelor au venit la noi cai orientali, și ast-fel s'a născut o amestecătură de rase, din cail aceia și din ai noștri. Hunii și Avarii asemenea au adus cai în ținuturile noastre și din aceștia erăși s'au născut amestecături. Carolu cel mare este părintele prăsirei de cai nemțesci, elu e fundatorul prăsirei raționale de cai.

Timpul cavalerilor avea lipsă de cai grei, căci ei trebuiau să țină în spate cavalerul cu pantera. 5 centenare de grea — și de aceea se prăseau numai cai înțelepți și puternici.

Descoperirea prafului de pușcă aduse cu sine întrebunțarea cailor ușori și sprinteni. Introducerea carlor grele de călătorie erăși făcu să se întrebunțeze cai mari și tari, pentru-că drumurile pe atunci erau foarte rele. Industria Angliei prăsi cail cei mai puternici, așa numiți elefanți de Clydesdal, cai englesi; alergările prăsi cail de alergat, și vânătorile de vulp, cail de vânător.

Cu toate aceste însă, iubite plugarule, patria originală a calului ni-e necunoscută; Europa n'a fost. Cu atât mai puțin își trag originea cail noștri domestici dela cail sălbatici, cari mai trăesc și astăzi. Calul a esistat, înainte de om; a fost un animal mic, și ca animal domesticu ajuns la om după vacă, capră, oiă, porc și căne.

Despre sēmănături, seu cereale

de I. Georgescu.

Cum se prăsesc năpii seu sfecle?

— De unde aduci năpii aceia așa mari, bade Tomo?

— 'I-am prăsit eu, colea pe lunca!

— 'Mi pare bine, bade Tomo, când ved, că pe încetul se dedau și omenii noștri a mai sēmăna și alte bucate, nu numai totu grâu și cucuruz.

— Eu am sēmănat întâi numai în grădină, d-le învățatoru, și după-ce am vădit, că vara într-egă am avut foi de

năpi pentru porc, viței, am dîșu, că nic într-unu anu nu mă voi lăsa, să nu punu năpi.

— Câte arături faceți D-Vostru pentru prăsirea năpilor, bade Tomo?

— O aratură primăvera, când i sēmănam!

— Ascultă, bade Tomo, se-ți spun eu, ce se faci, ca să prăsesc năpi totu cât lobenițele de mari: Tōmna după-ce mai gați cu lucrul, apucă-te și gunoace bine locul în care vrei să pui năpi, apoi ară locul, ca de două palme de afundă, ca să degere și să se derăgă peste iernă. Primăvera după-ce s'a sbicit bine pământul, apucă-te și ară a doua-ora, grăp și sēmăna locul cu năpi, și nu vei uita, ce năpi mari vei prăsi.

— Cum se sēmăna năpii, d-le învățatoru?

— Năpii se sēmăna în două feluri, bade Tomo: seu de-dreptul pe loc, seu în stratur, în grădină, carăsadul de vară. Sēmănatul de-adreptul pe loc se face erăși seu în cuiburi, seu rënduri. Sēmănatul în rënduri este mai bun, pentru-că se pot săpa năpii și cu mașina de săpat.

— Ore câte sēmăntă trebuie într-unu loc de o găletă, d-le învățatoru?

— Pentru pusul cu cuibul ajungă trei chilogramme de sēmăntă, bade Tomo, er pentru sēmănatul cu mașina pe rënduri trebuie cinc chilogramme. Din 100 bone de sēmăntă rēsără numai 70. Sēmăntă se pune la o adencime de trei până n patru degete. Unu chilogram sēmăntă de năpi conține câte 50 de mii de bone. Sēmăntă de năpi rēsare după patru până n cinc săptămâni. După-ce năpii au rēsărit bine se sapă pentru întâia dată. Săpatul se face de atâtea-ori, de câte-ori vedem, că crește buruiana prin ei. La săpatul de pre urmă nu se adună mușinoie, ca la cucuruz, ci se lasă fără mușinoie.

Dacă voim să prăsim năpi mari, bade Tomo, nu le rupem foile peste veră, căci prin aceea îi silim să crească mai mult în foi, ca n rădăcini. În pământurile năsipose, năpii se faci mai lungăreți, er în pământurile lutose, seu humose, se faci mai rotunzi.

— Ore câte car de năpi se vor fi făcend în locul de o găletă, d-le învățatoru?

— Precum amblă și anul, bade Tomo. Câte 10 până n 15 car de năpi e datina să se faci în anii buni, seu 150 până n 180 de măji.

— Unde păstrez D-Ta năpi peste iernă bade Tomo?

— În pivniță.

— Ascultă, se-ți povestesc eu, cum se păstrează năpii peste iernă, decât avem mai mai mulți: Aducem năpi cu carul din câmpu acasă, colo pe la sfârșitul lui Octomvre, când se culeg; alegem pe cei mai mărni seu vătămăți la o parte, er din cei mai mari și mai sănătoși facem o grămadă regulată în grădină, într-unu locu svântat, unde ca să nu fiă plouați, îi acoperim cu paie, seu cu coceni de cucuruz, lăsându numai la o parte locu pentru a pute umbla la ei. Indată-ce se apropie iernă și începe a îngheța, se acoperă năpii totu mai grosu, punendu-se pământu seu zăpadă în jurul lor și pe ei; lăsându-se erăși numai de-o parte locu pentru a pute umbla la ei. Peste iernă năpii se dau la vite amestecăți cu plăvă seu paie. Se taie cu toporul măruntă atât năpii, cât și paiele și se amestecă într-unu ciubaru, apoi se dau la vite. Unu plugar harnic au mașini anumite, atât pentru tăiatul năpilor, cât și alu paielor. Năpii se dau la vite de câte de două-ori: sêra și dimineața.

MULTE ȘI DE TOATE

Bărbat și fiu totodată.

Din Ungvár (Ungaria) vine scirea despre o ciudată căsătorie. Unu tineru țeran a luat în căsătorie pe propia sa mamă și au trăit împreună mai bine de unu an de zile, fără de a scie nică unu de această legătură nefrăscă.

Lucrul s'a întemplat ast-fel: Ioan Pakutz tineru ȧeranu din comuna Pstruska, a luat, cãtiva ani înainte, pe-o servitoare în cãsãtoarã, cu care a avut unã baiatã. Cãndu baiatul era de trei luni, mama sa il duse odatã cu ea la câmpu, unde pe cale necunoscutã a fostu rãpitu. Inainte de asta cu trei ani veni în satulã Pstruska, der nu se scie de unde, unã flãcãu si-so bãgã slugã la Ioan Pakutz, unde în curãndu deveni forte iubit. Peste puținu însã Pakutz muri și veduva, care era încă destul de frumoșã, se mãritã dupã unã anu cu servitorul, trãind cu elu forte fericitã.

Inainte cu cãteva sãptãmãni o femeie cu numele Balicska, simțind, cã i-se apropie mörtea, surprinse pe preotul, care a mersu s'o împãrtãșescã cu sfințele taine, c'o märturisise grozavã. Ea spuse, cã fiindu încă fatã iubea forte multu pe Pakutz și singura ei dorințã în lume îi era, sã-i fiã nevastã. Cãndu însã servitorea i-a zãdãrnicitu dorințã, a pusu jurãmentu cã și va rãsbuna. Ea a fostu, care a furatã în câmpu pe baiatulã lui Pakutz, l'a dusu într'o comunã vecinã și l'a datu unei dãdace sã-lu creșcã, märturisãndu-se de mama baiatului. Cãndu baiatulã a crescutu mare, ea la îndemnatu sã între servitoru la Pakutz; ea a fostu aceea, care a sfãtuitu mereu pe tinãru, sã umble în urma stãpãnei sale veduve, care avea moșia bunisörã. De altã parte ea a îndemnatu mereu pe veduvã, sã se mãrite dupã tinãrul flãcãu, pe care-lu lauda mereu inaintea ei. Uneltirile ei au succesu. Tinãrulã a luatã în cãsãtoarã pe mamã-sa.

Dupã-ce nenorocitã cãsãtoarã au înțelesu acãsta monstruositate erau pe-aci sã și piardã mințile de durere. Bãrbatul-fiu a luatã lumea încãpã, er soția-mamã a beutã soluțione de puciosã în cimenteru, unde au aflat'o mörta cu fața pe mormãntulu bãrbatului ei dintãiu.

Orașe mari în Rusia.

In Rusia sunt de prezentu 20 de orașe, care au peste 100,000 locuitori, adecã; Petersburg 1.050.000, Moscva 808.000, Varșovia 525.000, Odessa 344.000, Chiew 202.000, Charkov 108.000, Riga 185.000, Saratow 155.000, Lodz 150.000, Cazan 144.000, Chișineu 140.000, Taskend 124.000, Vilna 122.000, Tiflis 110.000, Baku 105.000, Samara 104.000, Rostov 103.000, Orel 102.000, Nicolajew 101.000, Berdicew 100.000.

Originea sãrutãrei.

Se scie, cã sãrutãrea se ține de invenționele timpului mai nou. Grecii cei vechi nu sciau ce-i sãrutãrea. In Japonia nici astãzi nu sunt cunoscutẽ sãrutãrile. Lambroso, renumitulã învãțatã italianu, țice, cã sãrutulã își trage originea dela locuitorii Țãrei de focu. Aceștia nu au pahare și nici alte vase de beutã apã, ci când le este sete, se culcã jos, lângã isvoru, și astfelu beu; deoã se întemplã însã, ca sã nu ajungã cu buzele la apã, ei sugã apa cu unã firu de paiu sãu cu o țevã. Copiilã cei micã însã nu-și potũ stempãra setea în modulã acesta. De aceea mamele lor, întocmai ca și pãsãrile își umplu gura cu apã și de aci apoi îi dau copilului sã bea. Din obiceiulã acesta s'a desvoltatã sãrutãrea, care — dupã Lombrosso — nu este altã-ceva, decãtu o reminiscențã din epoca primordialã a desvoltãrei omenescã.

POSTA REDACTIUNEI.

D-lui Dr. P. Mladina, în Prebul. Adresați vã la d-na Elena Baiulescu în Brașov (Piața mare).

D-lui M. Hodoș, în Cãpriõra. Didactrulã la gimnasiulã superioru și la școlã comercialã romanã de aici este pentru școlariã romanã de 11 fl. 50 cr.; la școlã realã și la gimnasiulã inferioru însã numai 7 fl. 30 cr. Pentru școlariã neromãniã didactrulã este împãtritã. Anulã școlãru începe la 1 Sept. st. v. Ceie se înscriu pentru prima orã la aceste școle au de-a plãti o taxã de primire de 2 fl. De didactru, care este a se plãti indatã la primire, potũ fi scutiți școlariã sãraci sub anumite condițione.

Cãlendarulã sãptãmãnei.

AUGUST. are 31 zile. MĂSALAR

Dilele	Cãlend. Iul. v.	Cãlend. Gregor.
Dum.	31 S. și d. Eudochiu	12 Clara.
Lunã	1 Desgropãrea.s.f.	13 Clara.
Marți	2 Ad.most s.Stefau	14 Eusebius
Mer.	3 C. par. Isachie.	15 † Ad. Prea. M.
Joi.	4 S. 7 mart. de Ef.	16 Roobu B.
Vin.	5 S. m. Eusigiu	17 Liberat
Sãmb.	6 † Schimb. la fațã	18 Elena

Bursa de mãrfuri din Budapesta.

din 8 August n. 1894.

Sãminte	Calitate per hect.	Prețulã per 100 chilogr.	
		dela	pãnu
Grãu Bãnãțenesc	80	6.55	6.60
Grãu dela Tisa	80	6.50	6.55
Grãu de Pesta	80	6.50	6.75
Grãu de Alba-regala	80	—	6.55
Grãu de Bácska	80	—	6.80
Grãu ung. de nordu	80	—	—

Sãminte vechi ori noue	soiulã	Calitate per hect.	Prețulã per 100 chilogr.	
			dela	pãnu
Sãcarã	nutrețu	70-72	4.95	5.00
		60-62	5.30	5.60
Orzũ	de vinars	62.61	—	—
		64.66	—	—
Orzũ	de bere	39.41	5.80	6.10
		—	—	—
Ovãșũ	bãnãț.	75	—	—
		—	—	—
Cucuruzũ	altã soiã	79	5.35	5.40
		—	—	—
Cucuruzũ	"	—	—	—
		—	—	—
Hirișcã	"	—	—	—
		—	—	—

Produsediv.	Soiulã	Cursulã	
		dela	pãnu
Sem. de trif.	Luțernã ungar. francesã	52.	56.
		—	—
Oleu de rap.	roșiã rașinatũ duplu	56.	60.
		—	—
Oleu de in	dela Pesta	48.	48.50
		—	—
Uns. de porc	dela Pesta	44.50	45.
		47.	48.
Slãninã	svãntatã afumatã	—	—
		—	—
Sãu	din Bosnia în buti	11.25	12.75
		—	—
Prune	din Serbia în saci	11.25	12.75
		—	—
Lictãru	slavonũ nou	12.	12.50
		—	—
Nuci	bãnãțenesc	10.50	11.
		—	—
Gogoși	din Ungaria ungarã	—	—
		—	—
Miere	sãrbescã brutã	—	—
		—	—
Cearã	galbinã strecuratã de Rosenau	—	—
		—	—
Spirtũ	brutã Drojdiuțe de spirt	—	—
		—	—

Bursa din Bucuresci

din 7 Augustũ n. 1894.

Valori	o/o	CURSE
Rentã romanã perpetuã 1876	5 1/2	102 1/2
Rentã romanã amortisabilã	5 1/2	98 3/4
dtto	4 1/2	84 1/2
Rentã rom. (rurale convertite)	6 1/2	101 1/4
Oblig. de statũ C. F. Romãne	6 1/2	—
idem	4 1/2	—
Imprumutulã Openheim 1866	3 1/2	—
Imprumutulã Oraș. Bucuresci	5 1/2	—
idem idem din 1884	5 1/2	—
idem idem din 1890	5 1/2	86 3/4
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—
Credit fonciarũ ruralũ	7 1/2	—
idem idem	5 1/2	90 1/2
Credit Fonc. Urb. din Bucuresci	7 1/2	—
idem idem	6 1/2	100.
idem idem	5 1/2	84 1/4
Credit Fonc. Urban din Iași.	5 1/2	77 1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	—
	V.N.	—
Banca Națion. ult. div. 84.45	500	1538.
Dacia-Romãnia ult. div. 35 lei	200	410.
Naționaliã de asig. ult. div. 36 lei	200	425.
Banca Rom. ult. div. fr. 12.—	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	106.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 90	250	97.—
Soc. Rom. de Hãrtie ult. 00	100	—
Soc. de Reas. ult. div. 16 l. aur	200	—
Societ. de Constr. ult. div. . . .	—	—
Societ. de Hãrtie ult. div. . . .	—	—
20 franci aur	—	20.15
Banca Națion. a Romãniei	—	—
Scempt.	6 1/2	—
Avansuri pe efecte	7 1/2	—
vansuri pe Lingouri	6 1/2	—

Tãrgulã de rimãtorã din Steinbruch.

La 6 Augustũ n. 1894

Starea rimãtorilorã a fostu de 186,735 capete. la 7 Augustũ au intrat 1818 capete și au eșit 1524 rãmãnãndu la 8 Augustũ unã numãru de 187,029 capete.

Se notãzã marfa: ungarãscã veche grea dela 40. or. pãnu la 41. or. marfã ungarãscã tinerã grea dela 42.— or. pãnu la 42 1/2 cr., de mijlocũ dela

42. or. pãnu la 43.— or. ușorã dela 44. or. pãnu la 45 or.

Marfã țãranãscã grea dela 40. 1/2 pãnu la 41. or. de mijlocũ dela 41.— or. pãnu la 42.— or. ușorã dela 43. 1/2 or. pãnu la 44. 1/2 or.

Prețurile cerealeor din piața Brașovũ.

Din 5 Augustũ st. n. 1894

Mãsurã sãu greutatea	Calitatea.	Valutea trianã.	fl.	cr.
1 H. - L.	cel mai frumos	mijlociu	5	70
			5	30
"	mai slabu	"	4	80
			3	50
"	Grãu mestecatũ	"	3	50
			3	20
"	Sãcarã	frumosã	3	50
			3	20
"	Orzũ	mijlociu	3	20
			3	—
"	Ovãșũ	mijlociu	—	—
			—	—
"	Cucuruzũ	"	4	50
			3	50
"	Mãlaiu	"	5	70
			10	—
"	Fasole	"	3	50
			10	—
"	Sãmãntã de inũ	"	10	—
			4	50
"	Sãmãntã de cãnepã	"	1	—
			—	—
"	Cartofi	"	—	—
			—	—
1 kilã	Mãzericã	"	—	—
			—	—
"	Carnea de vitã	"	—	48
			—	52
"	Carnea de porcũ	"	—	34
			—	—
100 kil.	Sãu de vitã prãspãtũ	"	20	—
			31	—

Cursulã losurilorã private

din 8 August 1894.

	cump.	vãnde
Basilica	9.70	9.90
Creditũ	197.50	198.50
Clary 40 fl. m. c.	55.85	56.25
Navig. pe Dunãre	140.—	146.—
Insbruck	27.25	28.—
Krakau	26.25	26.25
Laibach	24.50	25.25
Buda	60.—	64.—
Pãlfy	69.50	60.50
Crucea roșie austr.	17.80	18.20
dto ung.	12.15	12.40
dto ital.	12.—	13.25
Rudolf	28.50	24.50
Salm	68.—	71.—
Salzburg	27.—	27.25
St. Genois	70.75	71.25
Stãnislau	46.—	48.—
Triestine 4 1/2 100 m. c.	144.—	148.—
dto 4 1/2 50	70.—	72.—
Waldstein	47.—	—
Windischgrãtz	—	—
Sãrbesci 3 1/2	39.25	39.—
dto de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4 1/2	—	—

Proprietãru: Dr. Aurel Mureșianu. Redactorũ: responsabilã Gregoriu Maiorũ.

De vãnãdãre
O CASã DE VARã
în Brașovũ.
 La locũ frumosũ, în mirosũ de brãdetũ și de câmpũ.
 Informãțiunile la Administrația „Gazetei Transilvaniei”.

ISVORULũ Matild de BODOK
 cea mai cristalinã, în acid-carbonic cea mai bogatã apã mineralã alcalin-acide-ferruginosã a continentului.
Isvorũ ferruginosũ de primulũ rangũ!
 Medicamentũ cu cele mai strãlucite succese în contra maldiilorã stomacului, în contra nervositãții, în contra maldiilorã cauzate din lipsã de sãnge și cu deosebire în contra maldiilorã femeilorã etc.
Borviz de totã eleganțã!
 Apa mineralã „MATILD” se gãsește în calitate prãspãtã în depositulã subsemnatului: Brașovũ, strada Michail Weiss (ulița poștei) Nr. 12, în tãte birturile și cele mai multe bãcãni.
 Prețulũ unei sticle de 1 Litru (fãrã sticlã) 5 cr.
 Cu totã stima:
 Administrațione isvorului și depositũ de exportațione
IOSIF GYÖRGY
 (Transilvania.) Bodok. (Transilvania.)

Prãfurile-Seidlitz ale lui Moll
 Veritabile numai, decã fiecare cutiã este provãdãtã cu marea de apãrã a lui A. Moll și cu subscrierea sa.
 Prin efectulã de leuire durabilã alũ Prãfurilorã-Seidlitz de A. Moll în contra greutãțilorã celorã mai cerbiceșe la stomachũ și pãntece, în contra cãrcilorã și acreleiã la stomachũ, constipațione cronice, suferințeiã de ficatũ, congestiune de sãnge, haemorrhoidelorã și a celorã mai diferite bõle femeescã a luatũ acestũ medicamentũ de casã o rãspãndire, ce cresce mereu de mai multe decenii încõce.—Prețulũ unei cutii originale sigilate 1 fl. v. a.
 Falsificațione se vorũ urmãri pe cale judecãtorãscã.
Franzbranntwein și sare a lui Moll.
 Veritabilũ numai, decã fiecare sticlã este provãdãtã cu marca de scutire și cu plumbulã lui A. Moll.
 Franzbranntwein-ulũ și sarea este forte bine cunoscutã ca unũ remediu popularũ cu deosebire prin trasũ (frotatũ) alinã durerile de gõdinã și reumatismũ și a altorũ urmãri de rãcãlã Prețulũ unei sticle-originale plumbate 90 cr.
Apã de gurã-Salicyl a lui Moll.
 (Pe baza de natron Acid-salicilic)
 La întrebunțãrea țilnicã, cu deosebire importantã pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigurãzã: cãstã apã de gurã conservãrea sãnãtõsã și mai departe a dințilorã. Prețulũ sticlei provãdãte cu marca de apãrã a lui A. Moll 60 cr.
 Trimțtereã principlãã prin
Farmacistulã A. MOLL,
 c. și p. furnisorũ alũ curții imperiale Viena, Tuchlauben 9
 Comãnde din provinciã se efectueã țilnicũ prin rambursã postalã.
 La deposite sã se cãrã anumitũ preparãtele provãdãte cu iscalitũra și marca de apãrã a lui A. MOLL.
 Deposite în Brașovũ: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victorũ Roth, Fr. Kellemen și Ed. Kugler, engros la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.
 4.4—17.

NECROLOGŪ. Alece Al. Frateșiu, preotŭ gr. or. în Mehădia, Diecesa Caransebeșului, după lungŭ și grele suferințe, împărțită cu sfințele Taine, și-a datŭ sufletul în mâna Creatorului, Vineri în 29 Iulie a. c. st. v. la ôrele 7 a. m. în casa părintescă din Preșmerŭ, în anulŭ 41 alŭ etății sale. Subsemnații, cu inima pătunsă de durere, aducŭ această la cunoștința tuturorŭ rudeniilor, amicilor și cunoscuților defunctului. Rămășițele pămîntesci se vorŭ depune la locul de odihnă în cripta familiară din Preșmerŭ, Duminecă în 31 Iulie a. c. st. v. la ôrele 11 a. m.

Fiă-i țărina ușoră!

Preșmerŭ, 29 Iulie 1894.

Părinții: Alece Frateșiu, parohŭ în Preșmerŭ, Iustina Frateșiu căsăt. Popoviciu. **Frații și suror:** Maria născ. Ludu; Efrasina căsăt. Bălăscuță; Nicolae Frateșiu, comer. în Văleni; Ionŭ Frateșiu, comers. în Brăila; Ana căsăt. Popoviciu, Victoria căsăt. N. Aronŭ, apoi cumnați, nepoți și alte numeroase rudenii.

— **Stefanŭ Iosifŭ,** profesorŭ gimnazialŭ în T. Măgurele, cu numeroșii săi fii și fice anunță rudeniilor, amicilor și cunoscuților încetarea din viață a prea iubitei sale soții, neprețuitei lorŭ mame **Paraschiva Iosif,** născută **Mihălțeanŭ,** decedată la 26 Iulie a. c. în urma unei grele suferințe de pleurezie, în etate abia de 47 ani.

— **Iulu Petricŭ,** jude reg. în pensiune, avocatŭ, profosicŭ on. comitatensŭ, deputatŭ congresualŭ și sinodalŭ, asesorŭ consistorialŭ și fostŭ deputatŭ dietalŭ, a răposatŭ în 4 Augustŭ n. c. la băile din Graefenberg în etate de 55 ani. Lŭ jălesce întristată-i soția Sultana Petricŭ n. Mateiu din Bogșa montană, cu trei fice și unŭ fiu alŭ său.

— **Lucreția Popa,** ficea învățatorului rom. Teodorŭ Popa din Chelmacŭ, com. Timișŭ, a răposatŭ la 16 Iulie v. în etate de 15 ani. O jălescŭ întristații părinți, două surori, unŭ frate și alte rudenii.

Unŭ mijlocŭ universalŭ de scosŭ petele, care curăță ori și ce pată din haine fără a se observa, că au fostŭ pătate; cu deosebire în sezonul de vără, când se pōrtă haine ușore și deschise, acestŭ mijlocŭ este o neapărată trebuință. Mijloculŭ acesta a fostŭ inventatŭ de curândŭ de unŭ Englezŭ și este tot-odată forțe efinŭ. O bucată, care ajunge pe unŭ timpŭ mai îndelungatŭ, costă numai 20 cr. Acestŭ mijlocŭ este săpunulŭ de curățire *pete alŭ lui Rose,* avândŭ o roșă, ca marcă de contravenție; săpunulŭ fără această marcă este falsificatŭ. Săpunulŭ acesta se pōte cumpăra în farmacia, prăvălii mai principale de drogeria, măruntșuri, băcării. En gros cum și cu bucată, decă în vre-o localitate nu este depon, trimite A. Visnya, deponitarŭ generalŭ în Cincibiserici (Fünfkirchen) pentru prețŭ de 25 cr. bucată, trimisă franco cu poșta. Depositarŭ în Brașovŭ: Alfred Gebauer, I. L. & A. Hesshaimer, Carl Harth. — Sibiu: Farmacia I. M. Molnar. Făgărașŭ: H. Schul, Ioanŭ Novak. Budapesta: Neruda Nándor. Alba Iulia: Fogolyán István; Orăștie: farmacia Vlad; Deva: farmacia Kupkay Geza; Timișora: Krayer Franz, Weisz Mayer, drogușii.

1 **Unŭ mijlocŭ de casă ieftinŭ.** Pentru regularea și conservarea unei misturi bune se recomandă cunoscutele prafuri Seidlitz ale lui Moll. Cutii originale 1 fl. bucate. Se pōte căpăta dîlnicŭ pri postă de cătră farmacistulŭ A. Moll, liferentulŭ curții din Viena Tuch'auben 9. În farmaciile din provincia se se cēră preparatul lui Moll provăditŭ cu marca de contravenție

Cursurile pentru învățarea limbei maghiare.

Au pătŭ o bieții învățatorŭ cu cursurile pentru învățarea limbei maghiare. La începutŭ li-se făceau câte și mai câte promisiuni, că li-se vorŭ da banŭ de cheltuělă, că vorŭ avē mîncare și quartire bune și alte multe asemenea, numai ca să-i câștigate și ademenescă.

Cei ce au credutŭ înseși promisiunilorŭ unguresci s'au înșelatŭ amarŭ. La Hodmezö-Vasarhely mulți învățatorŭ au părăsitŭ cursulŭ și au fugitŭ acasă, deoarece nu li-s'au plătitŭ la timpŭ diurnele promise și astfel nu aveau cu ce trăi. La Seps-Sângeorgiu înseși bieții învățatorŭ au fostŭ și mai uritŭ batjocuriți. Nu numai că au fostŭ tractați cătŭ se pōte de miserabilŭ, dându-li-se cele mai prōste quartire și mîncări, dēr au avutŭ multŭ de-a suferi și din cauza purtării grobiane a fanaticilorŭ lorŭ profesori.

Cu deosebire s'au făcutŭ de risŭ profesorii unguri dela Seps-Sângeorgiu prin faptulŭ, că tocmai acum, cu o ôi orŭ două înainte de încheierea cursului, vędîndŭ că n'au pututŭ face nici o ispravă cu maghiarisarea, au aflatŭ cu cale să-și verse foculŭ dela inimă asupra a doi învățatorŭ bravi pe cari i au eliminatŭ pe cuvântŭ, că ei au fostŭ pedeca, pentru care nu s'a pututŭ face nici unŭ progresŭ cu maghiarisarea.

Etă ce ni-se scrie în privința acestă:

Seps-Sângeorgiu, 10 Augustŭ n. 1894.

Cursulŭ de limba maghiară dela Seps-Sângeorgiu s'a începutŭ în 2 Iulie st. v. Le cursŭ s'au prezentatŭ numai *dintre Români vreo 85 de învățatorŭ,* apoi au mai fostŭ vreo 7 Sași, vreo 7 Sērbi și 5 Sērboice din părțile Verșetului.

Pe cătŭ de mari erau la începutŭ laudele, sēu mai bine dīsŭ *amăgirile,* pe atătŭ de mare a fostŭ și miseria și desamăgirea învățatorilorŭ, după ce s'au prezentatŭ la cursŭ. Dintre învățatorii români au fostŭ încuartați vreo 65 în sala de gimnastică a colegiului reformatŭ, care avea mai multŭ *înșășarea unui grajdŭ,* potrivitŭ pentru adăpostirea vitelorŭ, ēr nu pentru ômeni. Nopti întregi bieții învățatorŭ nu puteau dormi de mulțimea purecilorŭ, de infecția și murdă-

ria unică în felulŭ său, ce era în acestŭ miserabilŭ adăpostŭ. Altă parte dintre învățatorii români, în numărŭ de vreo 20, erau încuartați într'unŭ localŭ dela pre-parandia froebeliană, care avea o *singură ferēstră* și era totŭ atătŭ de infectŭ, întunecosŭ, murdarŭ, ca și celŭ dintăi.

Pe cătŭ de prostŭ era cuartirulŭ, pe atătŭ de prostŭ era și costulŭ. Învățatorilorŭ *li-s'a impusŭ* să-și comande costulŭ dela o anumită Ungurică, internată în edificiulŭ scōlei industriale (ipariskola) și astfel învățatorilorŭ nu li-s'a permisŭ a-și comanda pe banii lorŭ mîncările de lipsă, ci fură siliți să primescă costulŭ, ce li-s'a impusŭ, care înseși era atătŭ de prostŭ și necorrespondătorŭ prețului, încătŭ mulți învățatorŭ, de frică, ca să nu se bolnăvesc, fură siliți, chiar în contra ordinului mai marilorŭ lorŭ, să renunțe în cele din urmă la costulŭ oferitŭ și să-și comande mîncarea din altă parte.

Mai fostŭ au neregularități și în alte privințe. Vreo de ce dīle dela începutŭ nu avurămŭ nici unŭ profesorŭ și pentru ca să nu umblămŭ tōtă ziua pustii pe strade, unŭ inspectorŭ de scōle în pensiune, cu numele Szeremlei, luă asupra-și sarcina de profesorŭ interimalŭ. Acesta nu se părea a fi așa fanaticŭ, ca ceilalți, scia și romănesce și cu învățatorii, cari nu pricepeau nimicŭ unguresce, vorbea în limba română.

Cursulŭ regulatŭ s'a începutŭ numai după vreo 10 dīle, când sosiră și cei patru profesori, însărcinați cu maghiarisarea învățatorilorŭ noștri. În fiă-care ôi dela 7—12 ôre înainte de amēdŭ și dela 3—6 d. am. învățatorii erau ocupați cu scōla, în care timpŭ nu le era permisŭ să vorbescă nici unŭ cuvântŭ în altă limbă, afară de cea maghiară. Pe lângă profesori erau și anumiți supraveghiatorŭ, cari aveau să-i controleze pretutindenŭ pe învățatorŭ, ca să nu vorbescă romănesce și să nu facă *„propagandă daco-română“*.

Sub pretextŭ de propagandă și pentru-că a fostŭ denunțatŭ, că vorbește romănesce cu colegii săi, învățatorulŭ din Boița, d-lŭ *Nicolae Istrate,* de repețite-ori a fostŭ trasŭ la răspundere din partea mai marilorŭ; în semnŭ de pedepsă, veđi Dōmne, a fostŭ strămutatŭ cu cuartirulŭ, ba a fostŭ *denunțat,* chiar și conferența profesorală de repețite-ori l'a citatŭ la interogatoriu.

Culmea obrănciilorŭ înseși a atins-o planulŭ corpului profesoralŭ, de-a arangia cu învățatorii noștri unŭ concertŭ naționalŭ ungurescŭ. Planulŭ acesta, pe cătŭ de obraznicŭ și cutezatŭ, pe atătŭ de pēcătoșŭ, a fostŭ ținutŭ în secretŭ față cu învățatorii până Marția trecută. Atuncŭ li-s'a spusŭ, că pentru Sâmbătă sēra, 11 Augustŭ n., este proiectată arangierea unui concertŭ, cu care ocaziune profesorii cursului sperau să stōrcă admirațiunea lumii ungu-

resci cu prograsele, ce le-ar fi făcutŭ intru maghiarisarea învățatorilorŭ noștri.

Planulŭ înseși nu li-a succedŭ. Învățatorii noștri au doveditŭ și cu asta ocaziune, că suntŭ multŭ mai deșteptŭ și mai mândri pe naționalitatea lorŭ, decătŭ să sufere, ca adversarii noștri să facă comediantŭ din ei. În ziua următoare, Mercurŭ, învățatorii, intruindu-se într'o conferență, au adusŭ în primulŭ locŭ hotărirea, ca să cēră încheierea cursului, deoarece se impliniseră cele 6 săptămăni prescise pentru cursŭ și afară de aceea învățatorii aveau trebuință de-a se re'ntōrce acasă, spre a-și căuta posturi și a se pregăti pentru începerea anului scolarŭ. În ală doilea locŭ au hotărîtŭ, că la concertulŭ proiectatŭ, ei *la nici unŭ casŭ nu vorŭ lua parte ca membri activŭ.*

Hotărirea acestă era cu atătŭ mai motivată, deoarece piesele, cu cari se proiectase să debuteze la concertŭ învățatorii noștri, erau din cele mai neaoșe unguresci, precum marșulŭ *„Talpra, sorba“*, poesia *„Vekony hēja van a pivosalmának“* și himnulŭ *„Isten áld meg a magyart“*. Aceste trei cântări unguresci li-s'au propusŭ învățatorilorŭ încă cu câteva săptămăni înainte, fără ca ei să fi sciutŭ, că se proiectează concertulŭ.

Când hotărirea din urmă a învățatorilorŭ a ajunsŭ la cunoștința profesorilorŭ, aceștia erau ca turbați. Joi dimineța directorulŭ, cu numele Szondi János, intră în scōla cu o falcă în cerŭ și alta în pămētŭ, începŭ a-i ataca și a-i insulta pe învățatorii români prin cuvintele cele mai mojicesci, numindu-i *„Judás emberek“* etc. S'au începutŭ investigațiile și urmarea a fostŭ, că doi dintre cei mai bravi învățatorŭ, despre cari s'a presupusŭ, că ar fi fostŭ urzitorii hotăririi, au fostŭ chiamați astăđi, Vineri, la inspectorulŭ ung. de scōle, care li-a spusŭ, *„că suntŭ eliminați dela cursŭ și că numai decătŭ au să părăsescă Sângeorgiulŭ, căci altfelŭ vorŭ fi scoși cu gendarmii.“*

Li-s'a datŭ totodată fiă-căruia câte-unŭ actŭ oficiosŭ, în cari se dīce, că *„de-ore-ce prin atitudinea d-tale agitatorică periclitezi succedŭ cursului“*, corpulŭ profesoralŭ a hotărîtŭ să te oprēcă dela cercetarea lui *„și fiind-că până acum nici o sirguintă și nici unŭ progresŭ n'ai doveditŭ în învățarea limbei maghiare“*, și se detragŭ și diurnele dela 5 Augustŭ încoace. Se admoniează tot-odată și în hărțile acestea, ca învățatorii eliminați să plece din Sângeorgiu cu trenulŭ proximŭ și *„fără nici unŭ sgomotŭ“*, căci altfelŭ vorŭ fi dați pe mâna gendarmilorŭ.

Așa s'a și întēplatŭ. Învățatorii au părăsitŭ cursulŭ, fără să li-se fi permisŭ de a-și lua măcarŭ rămasŭ bunŭ dela colegii lorŭ. Acești norocoși învățatorŭ, cari au fostŭ huiduiți dela maghiarisare, suntŭ d-ni *Nic. Istrate* din Boița și *Nic. Lepdeanŭ* din Bacifalulŭ Săceilorŭ.

Apoi mai departe:

Eu îngheță cîntîndŭ la pōrtă,
Și tu dormi, dormire-ai mōrtă....

De ce cînta, de ce se înfăcără mai tare. Pōte că unde o cam luase de cōdă, sēu, cine scie, pōte că tocmai atuncŭ îlŭ lovise unŭ aleanŭ la inimă, vre-o amintire din trecutŭ, căci arcușulŭ lui luneca așa de bine pe cōrde, și glasulŭ lui resuna așa de viu, încătŭ ai fi dīsŭ, că-i aveau Barbu lăutarulŭ, care-și cîntă cînteculŭ.

Dēr când dīse:

Dragi boeri din lumea nouă,
Ziua bună vē dīcŭ vouă,
Eu mē ducŭ, mē prăpădescŭ,
Ca unŭ cîntecŭ bētrănescŭ.

Atuncŭ se simți tremurândŭ în glasulŭ lui o notă melancolică, și lucru ne mai pomenitŭ, o picătură de lacrimă îi străluci sub gene. Nu mai era veselulŭ și nepăsătorulŭ Leușteanŭ celŭ din tōte dīlele, peste care nevoile lunecau ca untdelemnulŭ.

Însăși fața îi se schimbase sub puter-nica înfriurire a cîntecului; apoi, întărtatŭ la culme, aruncă scripca josŭ și o călcă în picioare.

— Așa și-se cade, uscătură netreb-nică, ce scii numai să plîngi, și nu scii,

că plînsulŭ e mai amarŭ pentru cine a risŭ tōtă viața! Așa am să pierŭ și eu, ca unŭ cîntecŭ bētrănescŭ. — Dēr incaltea halalŭ sē-mi fiă! adause elŭ, luândŭ cu o mână unŭ paharŭ de vinŭ pe care-lŭ sorbi de dușca și cu cealaltă aruncându-și punga din buzunarŭ în obrazulŭ lui Ghiocŭ.

— Na, porumbacule, pentru putregaiulŭ tēu de durăitorŭ!

Cine scie, decă-i mai rămăsese ceva pe a doua ôi de cheltuělă; dēr Leușteanŭ celŭ ieftinŭ la faină și scumpŭ la țărițe, nu nu era omŭ să-și cîntărescă dărnicia în asemenea momente.

— Nu pricepeți voi, urmă elŭ înghițindŭ unŭ alŭ doilea paharŭ, că fleaculŭ istŭ de lume nu plătesce o cēpă degerată. Atătŭ e a omului, unŭ picŭ de voie bună în inimă, că celelalte tōte suntŭ nimicuri.

O dīcea acestă cam în silă, tocmai în momentulŭ, când îi lipsea voia bună.

— Prin urmare susŭ cu paharulŭ, frațilorŭ!....

Eu vędîndŭ, că ițele se 'neurcă și că, înduișatŭ cum era, elŭ avea de gândŭ să o ție drugŭ înainte, mi-am furatŭ căciula, m'am strecuratŭ nebăgatŭ în sēmă pe ușă, și m'am dusŭ, ca unŭ omŭ cuminte, acasă,

lăsându-lŭ cufundatŭ în cugetări adēnci asupra nemernicilorŭ lumesci.

Acasă m'am desbrăcatŭ iute și m'am pusŭ în așternutŭ. Am adormitŭ înseși cu greu fiindŭ însumŭ nervosŭ; când etă, că în mijloculŭ unui somnŭ de plumbŭ, mē simtŭ scuturatŭ de o mână rece, deschidŭ ochii spărietŭ, și ce să vędŭ?... pe Leușteanŭ stândŭ la căpētăiulŭ meu în picioare, palidŭ și cu pērulŭ vëlvoiu.

Mi s'a părutŭ de-odată, că nu-i elŭ, ci umbra lui.

— Ce este? dīseiu eu cuprinsŭ de fiorŭ.

— Ce să fiă? Ia m'ați lăsatŭ singurŭ acasă, ca pe unŭ netrebnicŭ, și acum alergŭ să vē adunŭ ēră.

— Ai perdutŭ mințile, Leuștene? La vremea asta?

— De ce nu? Pentru chefŭ trebuie să fiă vreme totŭ-dēuna. Pentru năcasŭ e bine să nu fiă. Haide, scōlă leneșule!... Trimete după Ghiocŭ.... S'o luămŭ din capētŭ.

Ilŭ priveam lungŭ și nu pricepeam. Mi se părea, că glasulŭ lui rēsună ciudatŭ.

— Uite, adause elŭ, nu potŭ dormi; imi trebuie lume, jocŭ, cîntecŭ, veselie. Sē

ridicămŭ totŭ tērgulŭ în picioare. Am ce am; nu mi-e inima la locŭ. Ași vrē să mai gustŭ din celŭ cotnarŭ; să mai audŭ cîntîndŭ pe gătulŭ scripcei... Ași vrea!... sciu eu ce-ași mai vrea!... Dīcîndŭ aceste cuvinte elŭ se preumbla cu pașŭ iuți și neregulați prin odae; dēr de-odată se opri în locŭ; își întinse amēndouē brațele în aerŭ ca unŭ omŭ ce simte că-i fuge pămētulŭ de sub picioare, se cumpăni unŭ momentŭ, apoi căđŭ grămadă josŭ.

Cu multă greutate putui să-lŭ ridicŭ și să-lŭ punŭ pe canapea. Rēsufflarea lui era repede și ochii pînjiniiți.

Nu-i nimicŭ! gāndii în mine; l'a biruitŭ ostenela și cotnarulŭ. Ilŭ stropii cu apă rece pe obrazŭ, ca să-lŭ aducŭ la cunoștință; elŭ atuncŭ tresări, întōrse spre mine o privire rătăcită și cu unŭ glasŭ strēinŭ, care par'că venea din adēncimele pămētului, imi dīse:

Dragi boeri de lumea nouă,
Ziua bună vē dīcŭ vouă;
Eu mē ducŭ mē prăpădescŭ,
Ca unŭ cîntecŭ bētrănescŭ!....

Mē simți mișcatŭ în fundulŭ inimii de acestŭ glasŭ, ôre-cum profeticŭ, jumătate veselŭ, jumătate tânguitorŭ, care-mi

N'ar fi fost nici o supărare, decât încă dela început ar fi fost eliminată dela cursu toți învățătorii, căci și așa au pierdut timpul de geaba, suferind mulțime de pierderi acasă, ér acolo fôme, murdăria și o tractare miserabilă.

X.

Regele României în streinătate.

Cetindă în „Monitorul Oficial” dela 2 Iulie v.:

Martă, 19 Iulie, la ôrele 7^{1/2} dimineața, M. S. Regele a ajuns la Pesta. La gară, Suveranul a fost așteptat de D. Balșu, consulul general al României, și a luat dejunul în salonul rezervat.

La ôrele 8^{1/2}, Regele a pornit la Viena, unde a ajuns la ôrele 1^{3/4}. La gară Majestatea Sa fii întâmpinat de D. Emil Ghika, ministru plenipotențiar, cu amândoi secretarii și atașatul militar; apoi însoțit de D. Emil Ghika și urmat de suită, a mers la Legațiune.

În timpul zilei, Regele a trimis, prin d. căpitan Ghika, atașatul militar, o forțe frumoasă coronă la Baden, spre a o depune în camera mortuară a Arhiducei lui Vilhelm; ér adjutanții, cari însoțeau pe Majestatea Sa, au mers de s'au înscris în registrele A. S. I. Arhiducilor Albrecht și Reiner.

La ôrele 5^{1/2}, Comitele Kalnoky, ministru afacerilor străine al Austro-Ungariei, a fost primit în audiență de Majestatea Sa.

La ôrele 7, M. S. Regele a luat prânzul la legațiune, după care, apoi d. Emil Ghika, împreună cu totu personalul Legațiunii, a însoțit pe Suveranul nostru la gara de Vest. Aci regele, după ce convorbi cât-va timp, în mod afabil, cu persoanele prezente, porni la 8^{1/2} la Frankfurt, unde ajunse Mercuri, la ôrele 12^{1/2} din zi. În gară s'a servit dejunul, în salonul rezervat; ér la ôrele 2^{1/2}, M. S. Regele a pornit la Gromberg, pentru a face o vizită M. S. Impărătesei Friderik. La sosirea în gară, la ôrele 3^{1/4}, Suveranul nostru fii întâmpinat de M. S. Impărătesa cu suitele. Regele sărută mâna Impărătesei, care l'îmbrățișă de mai multe ori cu afabilitate, exprimându-i fericirea, ce simte de a l' vedea. După prezentarea suitelor, luând loc împreună într'o trăsură, au mers la Castelul „Friderik's-Hof”. Majestatea Loră au făcut o lungă preambulă prin parc și au vizitat apoi frumosul Castel.

La ôrele 5^{1/2} s'a servit ceaiul. M. S. Impărătesa Friderik a însoțit pe Suveranul nostru din nou la gara din Gromberg, unde M. S. Regele luându-și rămas bun, Impărătesa i-a exprimat marea plăcere, ce i-a făcut această vizită.

La ôrele 7, M. S. Regele a sosit la

punea în lumină o viață întregă de om petrecută într'un cântec și o nepăsare; și nu bine apucă a se stinge în liniștea odăii cea din urmă vorbire a versului de dinăun, când împreună cu densa se stinse și cea din urmă licărire de viață în peptul lui Leușteanu.

A murit sub ochii mei, într'un suris rămas pecetluit pe buzele lui, ca un ultim semn al chemării, ce avusese pe pământ, de a răspândi în juru-i lumina veseliei.

În urma lui par'că lipsea orașului ceva; lipsea matca roiului; întemeietorul tuturor petrecerilor; lipsea omul la a cărui singură vedere te simțai ore-cum-în-tinerită. Dără de sigur și el ca fiă-care își purta în drumul greu al vieții sacul cu grijele în spinare, avea însă darul, când călca pragul unui prietin, să-și lase sacul la ușă și să între cu inima ușoră și cu fața pururea senină.... Ei, acest dar nu-l are ori-și-cine. Dumnezeu se-lu odihnescă pe ceea lume!

Frankfurt, unde a petrecut noptea la hotelul Engliera.

Joi, la ôra 1 după amăzi, Majestatea Sa părăsi Frankfurtul pentru a merge la Neuwied, unde sosi la ôrele 4. Aci gara era forțe frumosă împodobită cu drapele, verdeața, corone de flori, covore; mulțimea, înșesată de peron salută cu respect pe Regele. Așteptau pe peron: M. S. Regina, A. S. Principeasa mamă de Wied, A. S. Principele da Wied, A. S. R. Principeasa de Wied cu tinerii Principi și Princese, precum și suitele. M. S. Regina, multă grațioasă noastră Suverană, a cărei sănătate este forțe satisfăcătoare, și care aștepta cu nerăbdare oprirea trenului, întâmpină cu veselie pe Regele, cu care se îmbrățișă cu căldură de mai multe ori. Suveranul nostru sărută apoi, mâna A. S. Princesei mamă de Wied și A. S. R. Princesei de Wied, îmbrățișă pe tinerii Principi și Princese; apoi Regele și Regina, suindu-se într'un landou tras de patru cai, porniră la Segenhaus, urmați de familia princiară și de suite.

Pe totu parcursul, lumea din localitățile învecinate, strinsă în grupuri, școlele de băieți și fete, cu învățători și învățătoare adunate, salutau prin strigăte prelungite și repetate de ura, trecerea suveranilor. La ôrele 5 au ajuns la Segenhaus; ér la ôrele 7 a avut loc prânzul în familie.

„Societatea pentru învățatura poporului român” din Bucuresci.

Una din cele mai vechi societăți ale fraților noștri din România este „Societatea pentru învățatura poporului român”, care își are reședința în Bucuresci și care s'a înființat încă în 23 Martie 1866.

Scopul societății acesteia este: 1) A propaga, prin toate mijlocele, învățatura printre toți Românii, fără deosebire la provincii; 2) a conlucra la înălțarea simțimentelor naționale; 3) a ajuta pe tinerii sătenii apți pentru învățatură, dér lipsiți de mijloce; 4) a încuraja lucrarea de bune cărți didactice, mai cu seamă pentru învățământul elementar și primar; 5) a pregăti învățători și învățătoare sătesci.

În timpul de față societatea stă sub protectoratul Alteței Sale Regale Principele Ferdinand, Moștenitorul tronului român. Președinte al ei este Inaltu Prea Sântia Sa Ghendie, Mitropolitul primat al României; vice-președinti d-nii G. I. Lahovari și colonelul Dr. I. Niculescu. În jurul acestei societăți sunt întruniți mulțime de bărbați aleși ai României; ea numără 438 de membri și dispune de un capital imobil în valoare de peste un milion de lei.

Societatea susține o școlă primară de aplicație cu IV clase (norme), care în anul trecut a fost cercetată de 141 școlari; și o școlă normală seu preparandă, care în anul trecut a fost cu 4 clase, cu începutul anului școlar viitor însă va avea 5 clase. Această școlă, care are menirea de a prepara învățători harnici pentru luminarea poporului, a fost cercetată în anul școl. trecut de 85 elevi, cari au fost susținuți pe cheltuēla societății, în viitor însă va fi cercetată de 100 elevi, cari toți vor fi susținuți gratuit. Ea este o școlă de model, în jurul căreia sunt concentrate puteri didactice din cele mai bune. În total funcționează la ea 14 profesori, în frunte cu d-lu Petru Gârboviceanu, ca director.

Întreținerea acestor școle în anul școl. trecut a costat o pe societate vre-o 50,000 lei; pentru anul școl. viitor însă societatea a votat în același scop vre-o 73,000 de lei.

Pe cât de măreț este scopul urmărit de această societate, pe atât de mare este și entuziasmul unor suflete mari față cu ea. În anul școlar 1893—94 doi bărbați mari s'au aflat în România, cari murind, au testat aproape întregă averea lor pe sēma acestei societăți. Unul dintre acești fericiti bărbați este Barbu Lăzureanu, care a testat societății aproape 100,000 de lei: Etă cuvintele de aur, cu

care acest mare Român își începe testamentul său:

„Mi-am iubit, imi iubesc și-mi voi iubi națiunea până și chiar când voi fi în mormânt, și forțe adesea m'am gândit la dezvoltarea neamului meu românesc. Din nenorocire însă, nu m'am născut bogat, și pot dispune de mijloce materiale însemnate, ca astfel se pot dovedi fraților mei Români, într'un mod mai îmbelșugat, totă nemărginită dragoste, ce am avut și am pentru dēnsii. Într'acastă lume vană, a trebuit să mă lupt singur și nesprijinit de nimeni altul, decât de Marele Dumnezeu, pentru a-mi face un drum, și am fost nevoit să-mi agonisesc prin sudoarea frunții pânea de toate zilele.

„Astăzi însă, când vârsta mă obligă să mă gândi la ultimul minut al vieții și nici de-cum la viață, arunc o privire asupra trecutului și muncilor mele și văd cu o sufletescă satisfacere, că grația economiilor mele, imi va fi dat să contribuesc, într'un viitor forțe apropiat, la înflorirea intelectuală a țării și națiunii mele mult iubite” etc.

Nu mai puțin măiestos este testamentul fericitului Român din Giurgiu, Hariton Racotă, care murind totu în decursul acestui an școlar, lăsă societății întreaga sa avere, în sumă de peste 200,000 lei.

Aceste exemple de rară însuflețire pentru sânta cauză de cultură națională a poporului român, vor servi cu drept cuvânt spre încurajare și Românilor asupriți, căci e vorba aici de cultura națională a neamului nostru.

EDUCAȚIUNE.

Caută să-ți însușești o desteritate cu care să poți aduce pe copiii la intima convingere despre ale lor datorii.*

Cât de necesar e această am arătat mai sus. De îndată, ce există convingerea, atunci rezultă și deciziunea pentru împlinirea datoriilor. Copilul își îndeplinește datoriile nu pentru că i s'a poruncit de alții, nu din cauza recompenselor și pedepșelor, ce sunt unite cu îndeplinirea lor, ci pentru-că e convins, că necesarmente așa trebuie să fiă.

De aceea reflecteză însuși adesea asupra datoriilor tale și caută de te convinge de obligațiunea, ce ai de a le împlini. Câtu timp îți lipsește această convingere; câtu timp te conduci numai de circumstanțe în împlinirea datoriilor; atâtu timp îți va fi greu de a-le comunica și altora, și ale tale sfaturi vor fi așa de reci neeficace, ca și predicile unui Jacobin asupra datoriilor supușilor față de autoritate. Ai ajuns însă la acesta, atunci vei simți un impuls de a-le transmite școlărilor, care te va face elocent și va procura cuvântării tale căldura și efectul necesar. Ceea ce iese din inimă, se întorce éráși la inimă.

Dacă 'ți-e d. e. vie convingerea despre datoria stăpânirii de sine, atunci îți va fi totu-d'auna prezentă, și vei pute cu ușurință să o faci clară a lor tēi școlari.

Deprinde-te, ca prin reprezentarea intuitivă a datoriilor să aduci pe copii la convingerea despre ele. Fiă-care exercițiu procură desteritate și cu câtu e mai des repetat, cu atâtu ne arată mai multe avantagii, spre a ajunge ușor la scop.

Acest scop în educațiune, cu privire la morală, e duplu. Mai întâi de a inspira copiilor conșinși de a-le lor datorii aplicare spre a le îndeplini. Alu doilea de a i determina spre a practica imediatu anumite datorii.

Amendou scopurile le vei ajunge, dacă 'ți însușești o desteritate, de a reprezenta toate, câtu se pōte de intuitiv și de a face sensibilă imediatu datoria.

Fiind-că lipsa de putere intelectuală e

cea dintăiu și cea mai principală cauză de ce copii au aversiune față de datorii și chiaru decât au aplecare, totu o negligeză adesea, de aceea e nevoie să te înarmezi cu o aproviuniune de modele sub care reprezintă necesitatea de a lucra după vederile lor și de a stăpâni sensualitatea, ca astfel puterea noastră intelectuală, să fiă totu-d'auna cea mai dominată, ér corpul cu ale sale poște să fiă celu ascultător. Acesta poți s'o reprezinti prin tabloul unui călăreț, alu unui stăpân, alu unui principe și poți să arăți, că nu calul, nu servitorul, nu supușii, ci călărețul stăpânul și principele domnesc, ér calul, servitorul și supușii se asculte, decât e a totul să mērgă bine. Cum că destinul unui călăreț e forțe trist, decât nu pōte să-și înfrāneze și să-și conducă calul; cumcă stăpânul și principele, cari trebuie să fiă conduși de ai lor supuși se află totu așa de rău; și acesta e totu așa și cu omul a cărui putere intelectuală e slabă, care nu pōte să-și înfrāneze poștele și trebuie să cedeze cerințelor lor.

Mai departe trebuie să cauți a'ți însuși o desteritate ca să poți personifica datoriile seu de a prezenta persoane ca modelu ce se destinge prin împlinirea anumitelor datorii.

Pentru această poți afla un material destul de bogat în scrieri pentru copii, ce conțin povesti închipuite, alu căror scop e înobilarea sentimentelor. Cu multu mai multu poți să reușești decât adun exemplele persoanelor reale din istoria veche și nouă, pe care poți să le prezinti copiilor, ca modelu în împlinirea anumitelor datorii. Povestesc-le de pildă fapta nobilă a lui Montesquieu, care a rescumpărat în cea mai mare tăcere pe un nenorocit, care suspina în sclăvia barbară, pe care l'a îmbrăcat și l'a redat familiei sale întristate, fără să se pōtă observa cui pōte să mulțămescă acesta; seu conșinșitatea acelu menonit, care, atunci când a fost silit de un oficeru strein, ca să-i arate unu ogor cu orz pentru nutrețimentul cailor, elu l'a adus pe dinaintea ogōrelor vecinilor și i-a arătat pe alu seu. Cu această ocaziune vei observa de sigur, că micii tēi ascultători simt forțe bine partea nobilă a acestor fapte și vor fi pătrunși de dorința, de a lucra și ei totu așa.

Voiesc însă să aduci pe copii acolo, ca să împlinescă îndată anumite datorii, atunci trebuie să-ți câștigi o desteritate de a-le face câtu se pōte de lămurit o astu-fel de necesitate. Acesta se pōte face, decât i pui în pozițiune să simț greșala neglijenței. Presupunēnd, că micul Alexandru aru trebui să fiă adus acolo, ca în anumite ore să facă anumite lucruri și elu s'arū opune la acesta, atunci ai pute să dicit: decât crești, că ai dreptate, atunci să luăm o deciziune, ca fiă-care membru alu micii noastre societăți să pōtă începe în orele de lucru ori ce aru ave; și anume să se jōce, să cânte, să alerge, așa după cum vrea. Elu va pricepe îndată absurditatea unei asemenea dispozițiuni și se va deprinde cu lucrul. Seu poți să întrebi numai pur și simplu: vrei tu ca toți copii să lucreze astu-fel? Și decât observi, că pricepe o asemenea imposibilitate, poți să întrebi mai de departe: Din ce cauză vrei să faci o excepțiune de la regulă?

Altă dată, când negligeză o anumită datorie, poți deasemenea să întrebi: Credeți că sunt unu om drept? În adevăr? Atunci cum ai putea să 'ți închipuiesc, că așa putea să trecu cu vederea neglijerea datoriilor tale?

Prin astu-fel și alte asemenea procederi vei pute face mult și vei aduce pe ai tēi școlari la cunoșința și convingerea de ale lor datorii și vei produce în ei hotărîrea de a-le îndeplini, i vei deprinde să lucreze conformu datoriilor și numai forțe rară veți fi puși în pozițiune de a i face să simț prin pedepse ale lor rățeciri.

* Din „Cărticica Furnicilor”

1. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.) Zürich
 fendet **direct an Private: schwarze, weise und farbige** Seiden- stoffe
 von **45 kr. bis fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, farrirt, gemustert, Damaste etc.
 (ca. 240 versch. Qual 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zollfrei in die
 Wohnung an Private, Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. und Postfarben 5 fr. Porto
 nach der Schweiz.

Dintre toate hărtiile pentru țigarete
 este recunoscută de cea mai bună hărtia
 de țigarete **veritabilă franțuzescă**

„Le Gloria“

fabricațiunea d-lor
JOSIFŪ BARDOU & FILS
 in PERPIGNAN—PARIS.

60 medalii de aur, 16 diplome de onore mari,
 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărtia, care in fineță și bunătate intrece
 toate celelalte hărtii de cigarete ce există.

„Le Gloria“ este numai atunci veritabilă, dacă fiă-care
 carticică poartă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria“ se efectuează cu marginile netede seu cres-
 tate (perforate.)

„Le Gloria“ se efectuează și ca tuburi și adevă într'o calitate
 neintrecută de fină.

„Le Gloria“ este de căpătăt în Brașov la toate marche-
 taniile și băcăniile en-gros, precum și la fiă-care debitant
 mai bun de tutun.

28.—52.

1.6 1.6 SENSAȚIE

facă orolôgele de busunar

Original Goldin remontoir, de
Genf cu mecanismă de precisiune anti-
 magnetică acuma inventată. Aceste orolôge la-
 crate admirabil de elegant nu se pot de-
 sebi nici de specialiști, de cele de aur curată.
 Capacurile foarte frumoșe ciselate, nu-și perd
 fasonul și pentru mersul regulat se garan-
 tează în scris pe termen de 3 ani.

Prețului unui orolôgiu 6 fl.

Lanțuri de Goldin cu carabină de sigu-
 ranță, fason sport mărci seu panteră cu

1 fl. 50 cr. Se dă la fiă-care orolôgiu un tacu gratis. Aceste orolôge d ja
 sunt introduse la cei mai mulți amployați ai oșilor ferate austro-ungare.
 Se pot procura exclusiv prin depoul central:

ALFRED FISCHER, Wiena I Adlergasse 12.

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 August 1894.

Renta ung. de aur 4%	121.73
Renta de corone ang. 4%	95.90
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	126.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	124.75
Bonuri rurale ungare	95.50
Bonuri rurale croate-slavone.	96.50
Imprum. ung. cu premii	152.25
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	143.—
Renta de hărtie austr.	98.55
Renta de argint austr.	98.50
Renta de aur austr.	122.45
Losuri din 1860	146.50
Acții de ale Băncii austro-ungar.	1012.—

Acții de-ale Băncii ung. de credit.	451.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	363.50
Napoleonori	9.89
Mărci imp. ger.	61.—
London (lire sterlinge).	124.55
Rente de corone austr.	97.55

Cursul pieței Brașov.

Din 11 August 1894.

Banote rom. Camp.	9.79	Vënd.	9.82
Argint român. Camp.	9.70	Vënd.	9.75
Napoleon-d'orî Camp.	9.88	Vënd.	9.91
Galbeni Camp.	5.80	Vënd.	—
Ruble rusesci Camp.	132.5	Vënd.	—
Mărci germane Camp.	60.60	Vënd.	—
Lire turcesci Camp.	11.15	Vënd.	—
Soris. fonc. Albina 5%	101.25	Vënd.	102.25

Restaurația „La ursu negru“

Avemă onore a aduce la cunoștința On. Publică, că de
 aci încolo in

Restaurația din grădina „La ursu negru“

Blumena, str. Fântanii vis-à-vis de fosta casarmă a honvedilor
 se vinde totdeauna **BERE** prospătă

Czell-Bräu

asemenea și

Vin de Ardeal

escellent și curat din propriile nostre pivnițe.

Grădina situată foarte avantajos, numai 5 minute de-
 partare dela sfârșitul stradei Porții, este una din cele mai
 frumoșe și bine îngrijite grădini cu Restaurante, care se pôte re-
 comanda atât concetățenilor, cât și streinilor.

Pentru serviciu prompt și solid și **mâncări foarte**
bune îngrijesce birtașul, domnul **FRIEDRICH**
KLUSCH.

Ne rugăm pentru vizitare cât mai numărôsă

Friedrich Czell & Fii.

Grădina frumoșă cu 2 arene de popici
 (Kegelbahn).

Cel mai renumit, ca bun și
 sănătos surogat la cafea.

Se capătă în toate locurile.

Neapărat de lipsă pentru fiă-care

Caféu a-Malz a lui Kathreiner Kneipp

cu gust de cafea bône.

Important pentru fiă-care găzdoie și mamă!

Sănătatea și bună starea materială a familiei aternă dela
 femeia și mamă. Lor ne adresăm pentru esaminarea și introdu-
 cerea Cafelei-Malz Kathreiner Kneipp. Este cel mai bun, mai na-
 tural și sănătos surogat la cafea. Nici o femeie se nu mai rămâe
 indiferentă față cu această cestiune. E o însemnătate mare pentru
 sănătate și economie. Pentru prima oră se oferă un **product**
indigen, ca o cafea foarte sănătosă pentru familia. Are gust bun, e
 foarte nutritore. Kathreiner Kneip Malz cafea ca surogat păstrează
 aroma cafelei. La început s'adaugă a treia parte și după gust și
 necesitate mai mult. Ce economie mare der față cu toate surogatele
 usitate până acuma, cari sunt stricăcioșe sănătății, neconsumabile
 și numai mijloc de a da colore. Fie-care găzdoie scie bine, că

caféu bûtă fără surogat este curat otravă, causă dureri de
 nervi, dispoziție de apoplexie, tremurare de mână etc. Ce bunătate
 mare pentru or și cine, că pe lângă calitățile arătate mai sus,
 depărtăză efectele stricăcioșe ale cafelei. Reușita ce mare dela in-
 trecerea lui este cea mai bună dovadă pentru acesta.

Caféu-Malz a lui Kathreiner Kneip se fabrică așa de escellent
 încât ajunge numai a se măcina laolaltă cu caféu și a se pre-
 para ca de obicei. Pentru bolnavi, persoane slăbite, cu deosebire
 pentru copii nu există altă hrană mai bună ca Malz-caféu măcinată,
 5 minute fêrtă, scursă, cu miere (or zahar) îndulcită, cu lapte
 amestecată și așa servită. Este lucru de conștiință pentru fie-care
 mamă a face încercare.

NB. Pentru a se feri de imitații, la cumpărare se se bage bine de sêmă, decă este numele **Kathreiner.** Caféu, care s'ar vinde nepachetată, seu în pachete
 imitate spre a amăgi pe cumpărător, se se respingă.

326,8—10